

CPT/Inf (2007) ...

Preliminarni izvještaj delegacije Evropskog komiteta za sprečavanje mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT) koja je posjetila Bosnu i Hercegovinu

u periodu od 19. do 30. marta 2007. godine i

Odgovor vlasti Bosne i Hercegovine

Vlasti Bosne i Hercegovine su odobrile objavljivanje ovog preliminarnog izvještaja i njihovog odgovora.

Strasbourg, 13. juli 2007. godine

SADRŽAJ

Stranica

I.	Preliminarni izvještaj delegacije Komiteta za sprečavanje mučenja.....	4
II.	Odgovor vlasti Bosne i Hercegovine	12

**Izjava Renate KICKER, šefa delegacije,
na sastanku sa predstavnicima vlasti države i entiteta u Sarajevu, 30. marta 2007.,
na kraju treće posjete Bosni i Hercegovini
Evropskog komiteta za sprječavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja
ili kažnjavanja (CPT)**

Dame i gospodo,

Stigli smo do kraja druge periodične posjete CPT-a Bosni i Hercegovini. Posjeta je dala priliku da se ocijeni napredak ostvaren nakon prve periodične posjete u aprilu u maju 2003. i ad-hoc posjete u decembru 2004. Tokom posjete, delegacija CPT-a ispitala je uslove pritvora i postupanja sa zatvorenicima u jednom broju zatvora. Delegacija je posebnu pažnju posvetila situaciji sa forenzičkim psihijatrijskim pacijentima, te razmotrila postupanje sa pacijentima psihijatrijskih bolnica i štíćenicima u dvije ustanove socijane zaštite. Posjetila je i jedan broj policijskih ustanova, s ciljem sagledavanja uslova pritvora i garancija zaštite koje tamo postoje (listu ustanova vidi u Prilogu).

Saradnja

Stepen saradnje koji su tokom cijele posjete pružali organi Bosne i Hercegovine bio je dobar na svim nivoima. Delegacija je primijetila da je, generalno, informacija o mogućoj posjeti CPT-a i o tome šta su mandat i ovlaštenja Komiteta dostavljena mjestima koja se koriste za čuvanje osoba lišenih slobode, te je, shodno tome, delegacija brzo ostvarivala pristup ustanovama koje je željela posjetiti, dokumentaciji koju je željela konsultirati i osobama sa kojima je željela razgovarati.

Međutim, dozvolite da naglasim da saradnja podrazumijeva i određene napore da se ispoštuju preporuke koje je CPT dao nakon svojih ranijih posjeta. U tom smislu, delegaciju zabrinjava to što nije našla nikakve temeljite mjere poduzete da se unaprijedi situacija u zatvoru koji je posjetila, ili u vezi sa forenzičkim psihijatrijskim pacijentima. Ovaj nedostatak saradnje znači da, ako ne bude promptne reakcije vlasti, Komitet može ostati bez drugog izbora, osim da razmotri pokretanje procedure davanja javne izjave po članu 10. stav 2 Evropske konvencije o sprječavanju mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja.

Policijske ustanove

Tokom posjete, delegacija je primila značajan broj navoda o fizičkom zlostavljanju od strane policije; ti navodi uglavnom su se odnosili na udarce nogom ili rukom u različite dijelove tijela, kao i udarce službenim palicama.

Većina navoda odnosi se na vrijeme kad su osumnjičene ispitivali krim-inspektori u svojim kancelarijama, ponekad i duži vremenski period, prije smiještanja u ćelije za zadržavanje. Naprimjer, dvije osobe navele su da su ih u periodu od 48 sati, policijski službenici neprestano udarali rukama i nogama, te davali usmene prijetnje da će im polomiti kosti; jedan od njih naveo je da je primio udarac drškom pištolja. U drugom slučaju, osoba jeavela da mu je tokom ispitivanja cijev pištolja stavljena u usta.

Druga osobaavela je da su ga policijski službenici u nekoliko navrata tukli tokom hapšenja i

pristupa. Uprkos tome što je u dva navrata nakon batina bio ljekarski pregledan, njegove povrede nisu evidentirane. Delegacija je tražila da se obavi forenzički ljekarski pregled i rezultati tog pregleda potvrdili su povrede koje je već primijetio ljekar delegacije. Nadležni tužilac, koji je ranije obavio razgovor s pritvorenikom, izrazio je iznenađenje u pogledu takvog nalaza. Međutim, ispostavilo se da je razgovor sa tužiocem obavljen u prisustvu policijskih službenika; shodno tome, razumljivo je da nisu bili izneseni nikakvi navodi o zlostavljanju.

Delegacija se susrela i sa osobom koja navodi da su ga udarali policijski službenici, a da su njegove povrede kasnije evidentirane u lokalnoj obolnici i kod zatvorskih ljekara i koji se, uz to, žalio nadležnom tužiocu. Uprkos takvim dokazima i činjenici da su povrede još uvijek bile vidljive, tužilac nije poduzeo nikakve dalje radnje.

Delegacija, shodno tome, traži od ministara unutrašnjih poslova i policijskih komesara da daju jasnu poruku da je zlostavljanje pritvorenih osoba protivzakonito i neprofesionalno, te da će biti predmet strogih sankcija. Nadalje, delegacija traži da glavni tužioci u oba entiteta jasno podsjetite na to da su tužioci pod zakonskom obavezom da istraže sve slučajeve navodnog zlostavljanja.

CPT poseban značaj pridaje trima temeljnim garancijama zaštite za osobe koje policija liši slobode: pravo takvih osoba da o situaciji u kojoj se nalaze obavijeste bliskog srodnika ili nekog drugog; pravo pristupa advokatu; i pravo pristupa ljekaru. Mada bi takve garancije zaštite trebale, po zakonu, važiti od samog početka lišenja slobode, delegacija je razgovarala sa mnogim osobama koje su navodile da nisu bile u mogućnosti da ostvare ta prava tokom perioda policijskog ispitivanja. U mnogim slučajevima se čini da se pristup advokatu desio tek nakon što je takva osoba izvedena pred sudiju da joj se odredi pritvor.

Što se tiče materijalnih uslova u policijskim stanicama, delegacija je primijetila da je bilo određenih unaprjeđenja na Palama, ali da su dvije ćelije u zatvoru u glavnoj policijskoj stanici u Mostaru još uvijek u vrlo lošem stanju; nadalje, predloženi prostor za ćelije u Višegradu je neprikladan i ne bi ga se trebalo početi koristiti. Uslovi u ćelijama u policijskoj stanici u Foči su izuzetno loši; **delegacija se poziva na član 8., stav 5 Konvencije i traži da se ove ćelije odmah stave van upotrebe.**

Delegacija mora još jednom naglasiti da u policijskim prostorijama za razgovore nije mjesto predmetima kao što su palice za bejzbol, replike pištolja i metalne cijevi (sa vezicama za ruku); treba ih odmah ukloniti iz svih policijskih objekata gdje se osobe mogu zadržavati ili ispitivati.

Zatvorske ustanove

Delegacija je po prvi put posjetila zatvor u Foči i obavila dalje posjete istražnom zatvoru u Sarajevu i zatvoru u Zenici. Delegacija je posjetila i zatvore u Istočnom Sarajevu i u Mostaru, gdje je razgovarala sa pritvorenicima, te obavila ciljanu posjetu zatvoru u Doboju.

U zatvoru u Zenici, delegacija je ponovo primila brojne navode da osoblje zatvora zlostavlja zatvorenike. Navodno zlostavljanje uglavnom se sastoji od udaraca rukom, nogom ili službenom palicom. Navodno se takvo zlostavljanje dešava u disciplinskim ćelijama drugog paviljona ili tokom prebacivanja u njih. Neki od navoda potkrijepljeni su medicinskim dokazima.

Delegacija je podržala zahtjev rukovodstva zeničkog zatvora da državni ombudsman odmah pokrene istragu o navodima o zlostavljanju. Nadalje, delegacija je o svojim zaključcima obavijestila glavnog tužioca Federacije BiH. **Delegacija CPT-a željela bi da do 31. maja 2007. godine primi informacije o rezultatima takve istrage.**

Ispitan je i slučaj zatvorenika koji je umro u drugom paviljonu zeničkog zatvora nakon što je vraćen iz bolnice, gdje je bio tretiran zbog uzimanja prevelike količine droge. Delegacija CPT-a traži da nezavisno tijelo provede detaljnu istragu u vezi sa okolnostima smrti tog zatvorenika, uključujući i period do njegove hospitalizacije i kasnije postupanje s njim u zatvoru. **Delegacija bi željela da do 31. maja 2007. dobije rezultate te istrage, kao i kopiju izvještaja o obdukciji.**

Neki do gore pomenutih navoda o zlostavljanju odnose se na pretjeranu upotrebu sile od strane osoblja zeničkog zatvora pri zaustavljanju tuča među zatvorenicima. U tom smislu, delegacija je zabrinuta odsustvom smjernica za zatvorsko osoblje u pogledu korištenja sredstava prisile koja su im na raspolaganju. Naprimjer, delegacija je saznala da je sprej-suzavac, koji je potencijalno opasan, dostupan svim zatvorskim službenicima u posjećenim ustanovama, te da ga osoblje može koristiti kad samo odluči da je to potrebno, bez odgovarajućeg sistema izvještavanja i monitoringa. **Delegacija bi željela da do 31. maja 2007. dobije informacije o mjerama poduzetim za uvođenje odgovarajućih smjernica i procedura evidentiranja upotrebe sredstava prisile.**

Delegacija je ozbiljno zabrinuta zbog nasilja među zatvorenicima koje se čini značajno prisutnim u posjećenim zatvorima. U zeničkom zatvoru je čula o jednom broju incidenata nasilja među zatvorenicima, od kojih je najmanje jedan uključivao i to da je zatvoreniku naredeno da ubije drugog zatvorenika. Ne iznenađuje što su određeni zatvorenici zabrinuti za svoju sigurnost.

Što se tiče nasilja među zatvorenicima u zatvoru u Foči, delegaciju je jedan broj zatvorenika obavijestio da je ono značajno smanjeno nakon prebacivanja određenog zatvorenika na neko drugo mjesto. Shodno tome, do trenutka kad novo odjeljenje maksimalne sigurnosti počne s radom u fočanskom zatvoru, oklijevanje upravnika zatvora da ponovo primi tog zatvorenika se čini dobro utemeljenim.

Što se tiče nemira u dobojskom zatvoru 28. marta 2007., delegacija CPT-a imala je priliku da naredni dan razgovara sa osobljem i sa zatvorenicima (uključujući i dva zatvorenika koji su prebačeni u zatvor u Banjoj Luci). Odmah je bilo očigledno da je dobojski zatvor neprikladan, kao i sa nedovoljnim brojem zaposlenih, da smiješta osuđeničke kategorije koja se trenutno tamo čuva. Nadalje je bilo jasno da su u zatvoreničkom dijelu zatvora, gdje su se nemiri desili, u poziciji kontrole bili zatvorenici, a ne zatvorski službenici. Uz to, delegacija je saznala da jedna grupa zatvorenika koristi nasilje da bi kontrolirala druge zatvorenike, po svemu sudeći nekažnjeno. Prema izjavama sagovornika sa kojima je delegacija razgovarala, pokušaj ubistva dvojice zatvorenika od strane znatno veće grupe bio je kulminacija dužih tenzija i ranijeg nasilja među zatvorenicima u toj ustanovi. Mada je intenzitet povreda zatvorenika tokom nemira bio ograničen (npr. frakture kostiju), tijesno su izbjegnute dvije smrti. Vlasti moraju dvojici premještenih zatvorenika nastaviti pružati zaštitu u zatvorskim sistemima Bosne i Hercegovine, znajući da su i dalje izloženi ozbiljnom riziku od drugih zatvorenika.

Nažalost, takvi incidenti su za očekivati, obzirom na neodgovarajući objekat zatvora, kombiniran sa nedovoljnim brojem zaposlenih i nedostatkom koherentne politike rada zatvora i jasnih zatvorskih procedura. Ako se ne poduzmu konkretne radnje da se otklone uzroci u korijenu problema, velika je vjerovatnoća da će se oni umnožiti, a ne smanjiti. **Delegacija CPT-a bi željela da primi izvještaj o istrazi o nemirima u dobojskom zatvoru, kao i informaciju, do 31. maja 2007. godine, o mjerama koje se poduzimaju da se spriječi ponavljanje takvog incidenta.**

Smještaj mladih prestupnika na prijemnom odjeljenju fočanskog zatvora također daje osnova za zabrinutost. Sadašnja praksa smještanja maloljetnika zajedno sa starijim zatvorenicima na prijemnom odjeljenju suprotna je principu razdvajanja maloljetnika i odraslih i potpuno nesigurna. **Delegacija bi željela da do 31. maja 2007. godine primi informacije o mjerama koje se poduzimaju da se osigura da se maloljetnici nikad ne smještaju zajedno sa odraslima.**

U svim posjećenim zatvorima postoji nedostatak odgovarajućeg smještaja za ugrožene zatvorenike, kao i za one kojima treba viši nivo sigurnosti. U zeničkom zatvoru je u toku izgradnja jedinice za zaseban smještaj ugroženih zatvorenika, a postoje i planovi da se aneks forenzičke psihijatrije pretvori u odjeljenje maksimalne sigurnosti. U fočanskom zatvoru su radovi već u toku na formiranju odjeljenja maksimalne sigurnosti. Takva odjeljenja su itekako potrebna; trenutno ne postoje sigurni i zaštićeni objekti za čuvanje opasnih zatvorenika ni na državnom, ni na entitetskom nivou, kako sasvim jasno pokazuju i zaključci ove posjete.

Materijalni uslovi pritvora u posjećenim zatvorima ostavljaju itekako prostora za unaprjeđenje. Naročito u sarajevskom istražnom zatvoru, gdje još uvijek postoje izuzetno loši uslovi kakvi su opisani u izvještaju iz 2003. godine; neophodno je postepeno renoviranje ćelijskog smještaja u cijelom zatvoru. Određene ćelije za izolaciju u toj ustanovi (73b, 77 i 80) su u tako lošem stanju, da trenutno nisu prikladne za čuvanje ljudi; **delegacija se poziva na član 8., stav 5 Konvencije i traži da se te ćelije odmah stave van upotrebe.**

Druga pitanja, kao što su aktivnosti za zatvorenike, zdravstvena zaštita, broj zaposlenih, pritužbe i inspekcije, detaljnije će se obraditi u izvještaju o posjeti.

Psihijatrijske ustanove

Delegacija je ponovo posjetila psihijatrijsku bolnicu Sokolac, posebno forenzička odjeljenja i muško akutno odjeljenje, kao i forenzički psihijatrijski aneks zeničkog zatvora.

Delegacija je obaviještena da su u aprilu 2006. godine pacijenti zapalili bivše forenzičko odjeljenje bolnice Sokolac. Pacijenti sa tog odjeljenja sad su smješteni u maloj, jednospratnoj zgradi, koja je privremeno modificirana.

Što se tiče zlostavljanja, za razliku od ranijih posjeta, delegacija nije čula nikakve navode o zlostavljanju pacijenata od strane osoblja na odjeljenjima koje je posjetila, niti je čula za bilo kakve novije incidente ozbiljnijeg nasilja među pacijentima.

Što se tiče materijalnih uslova, bilo je nekih pokušaja da se unaprijede uslovi na muškom akutnom odjeljenju psihijatrijske bolnice Sokolac. Međutim, uslovi na forenzičkom odjeljenju su još uvijek neprihvatljivi; naročito je zatvoreno odjeljenje izuzetno skućeno i pretrpano, sa do trideset pacijenata u tri male spavaone. Skoro da nikako nema prostora između kreveta, a ponekad po tri pacijenta moraju dijeliti dva kreveta. Tokom dana, spavaone su za pacijente na duže periode zaključane, te su oni prisiljeni da borave u uskom hodniku i malom dnevnom boravku, gdje neki sjede ili leže na podu, jer nema mjesta za sjedenje. Jedini objekat za boravak napolju dostupan pacijentima zatvorenog odjeljenja je mali kavez dodan sa vanjske bočne strane zgrade, u kojem pacijenti borave po lijepom vremenu, ali koji nema dovoljno prostora da pacijenti po njemu mogu šetati.

Uprkos hitnim preporukama koje je CPT dao u svojim izvještajima nakon posjeta 2003. i 2004. godine, pacijenti su i dalje izloženi riziku jer moraju da jedu u bolničkom restoranu, koji je u fazi terminalnog građevinskog raspadanja. **Delegacija želi da do 31. maja 2007. bude obaviještena o mjerama koje se poduzimaju da se ova opasnost otkloni.**

Što se tiče aneksa za forenzičku psihijatriju u zeničkom zatvoru, mada je manje pretrpan nego tokom prethodne posjete, materijalni uslovi su i dalje sve teži i u potpunosti su neprihvatljivi za jednu zdravstvenu ustanovu.

Tretman pacijenata na svim posjećenim odjeljenjima skoro potpuno se sastoji od farmakoterapije. Skoro da nema nikakve osmišljene aktivnosti, što je posebno ozbiljno kod pacijenata koji su ograničeni na svoja odjeljenja.

Što se tiče broja osoblja, delegacija je primijetila da je na Sokocu došlo do određenog povećanja na odjeljenjima forenzičke psihijatrije. Međutim, na svim posjećenim odjeljenjima je nivo interakcije osoblje-pacijent i dalje nedovoljan za osmišljen terapijski angažman i još uvijek nema kliničkog tretmana sa interdisciplinarnim pristupom, niti individualiziranih planova tretmana.

Što se tiče sredstava za sputavanje, mada sokolačka psihijatrijska bolnica jeste kupila posebno izrađene kožne vezice, delegacija je vidjela metalne lisice koje se i dalje koriste za fiksiranje uznemirenih pacijenata, bez direktnog i kontinuiranog nadzora, i to vezivanjem za krevete ili cijevi za grijanje. Prilikom obje ranije posjete, CPT je naglasio da su metalne lisice u potpunosti neprihvatljivo sredstvo za sputavanje pacijenata u jednoj zdravstvenoj ustanovi. **Delegacija želi da do 31. maja 2007. dobije potvrdu da su lisice uklonjene iz bolnice i da su pacijenti kod kojih treba upotrijebiti druga sredstva sputavanja uvijek pod direktnim i kontinuiranim nadzorom osoblja.**

U aneksu za forenzičku psihijatriju u zeničkom zatvoru, uslovi u sobi za izolaciju i dalje su vrlo

nesigurni za smještanje uznemirenih psihijatrijskih pacijenata.

Što se tiče pravnih garancija zaštite, delegacija je zabrinuta praksom u sokolačkoj psihijatrijskoj bolnici, gdje se pacijentima koji se primaju na muško akutno odjeljenje kaže da će biti izloženi dužoj hospitalizaciji protiv svoje volje ako ne potpišu saglasnost za dobrovoljnu hospitalizaciju i sav tretman. Takva praksa na ovom i drugim odjeljenjima mora se odmah obustaviti.

Što se tiče budućih aranžmana za forenzičke psihijatrijske pacijente, CPT primjećuje da postoji saglasnost na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini da postojeći forenzički psihijatrijski objekti, u psihijatrijskoj bolnici Sokolac i u zatvoru u Zenici, moraju biti zamijenjeni jednom ustanovom na državnom nivou za cijelu zemlju. Uprkos toj saglasnosti, čini se da je opipljivi napredak ograničen i delegacija CPT-a zabrinuta je nedostatkom procesa multidisciplinarnog stručnog strateškog planiranja. Takav proces bi trebao uključiti sve relevantne aktere, da se osigura da predložena nova ustanova pruži adekvatne i sigurne uslove, da ima adekvatno osoblje i odgovarajuće resurse. Obzirom na takve zahtjeve i složenost pravne situacije, mora se uspostaviti jasan i realan vremenski plan za provedbu tog projekta. U tom kontekstu, tim za planiranje trebao bi dobiti izadatak da se u međuvremenu bavi ranije pomenutim nedostacima u vezi sa njegovom forenzičkih psihijatrijskih pacijenata koji se trenutno čuvaju u psihijatrijskoj bolnici Sokolac i u zeničkom zatvoru, da se osigura zadovoljenje barem minimalnih standarda njege. **Delegacija bi željela da do 31. marta 2007. godine primi informacije o konkretnim koracima koji se poduzimaju da se riješi ova izuzetno nezadovoljavajuća situacija.**

Domovi za socijalnu zaštitu

Delegacija je po prvi put posjetila zavod za osobe s mentalnim onesposobljenjima „Drin“ u Fojnici i višegradski Zavod za zaštitu ženske djece i omladine.

Što se tiče zlostavljanja, delegacija nije čula nikakve navode o fizičkom zlostavljanju štićenika od strane osoblja. Štaviše, delegacija je primijetila pozitivne i brižne odnose između štićenika i osoblja, a vidi se da osoblje čini najbolje što može da brine o velikom broju teških štićenika.

Međutim, u višegradskoj ustanovi su štićenice izložene riziku da ih guraju, šamaraju i verbalno napadaju druge štićenice. Takvi incidenti se u velikoj mjeri mogu prispisati nedovoljnom broju zaposlenih, neadekvatnom režimu i oslanjanju na improvizirane intervencije drugih štićenika da se uspostavi neki red u haotičnom okruženju.

U obje ustanove su materijalni uslovi generalno zadovoljavajući.

Obje ustanove pružaju tretman vrlo heterogenoj mješavini štićenika (djeca, odrasli, starije osobe, mentalno i fizički hendikepirani i psihijatrijski bolesni ljudi) kojima treba raznovrstan tretman koji kombinira medikamente, fizičku njegu i psihosocijalnu rehabilitaciju. Međutim, ograničene terapijske i edukativne mogućnosti znače da većina štićenika dane provode u pretpranim dnevnim boravcima sa malo aktivnosti. Takav nedostatak stimulacije pojačava institucionalizaciju štićenika. Delegacija smatra da bi svi štićenici smješteni u ustanove socijalne zaštite trebali uživati individualizirani terapijski pristup u životnim i obrazovnim ustanovama posebno projektovanim za njihovu starosnu grupu; ovo posebno važi za djecu.

Što se tiče broja zaposlenih, u obje ustanove postoji značajan nedostatak odjeljenskog i drugog terapijskog osoblja, a to stanje je direktni uzrok mnogih identificiranih nedostataka; nijedna

ustanova nema psihologa, a učešće psihijatra je ograničeno. Naročito bi „Drin“ trebao imati usluge stalno zaposlenog psihijatra. Nadalje, svi zaposleni trebali bi imati početnu obuku i obuku na radnom mjestu.

Što se tiče mekog sputavanja i izolacije, u obje ustanove bi se trebala izraditi operativna politika rada, a svi štićenici koji su sputani ili u izolaciji trebali bi biti pod stalnim i kontinuiranim nadzorom. Korištenje lanaca i katanaca za fiksiranje dva štićenika u „Drinu“ najveći dio vremena, a trećeg povremeno, je neprihvatljivo; moraju se ponovo uložiti naponi da se pronađe alternativa. **Delegacija traži pismeni izvještaj do 31. maja 2007. o alternativnim strategijama i o tome kako će se pronaći neophodni resursi da se takvo vezivanje lancem prekine.**

Što se tiče pravnih garancija zaštite, delegacija je zabrinuta odsustvom učešća zakonskih staratelja štićenika, te odsustvom bilo kakve nezavisne revizije pritvora. Činjenica da u Federaciji BiH nema zakona koji uređuje pitanje ustanova socijalne zaštite još je jedan temeljni nedostatak, čime se od njih traži da rade u zakonskom vakuumu bez neophodne podrške i nadzora organa vlasti. **Delegacija bi željela da do 31. marta 2007. dobije informacije o koracima koji se poduzimaju da se izradi koherentna politika rada, uključujući i odgovarajući pravni osnov, za domove za socijalnu zaštitu.**

Konačno, kad osoba koja boravi u ustanovi socijalne zaštite iznenada umre, trebala bi se obaviti interna istraga i nezavisna eksterna istraga. U tom smislu, delegacija traži da se obavi istraga u vezi sa nedavnom smrću izazvanom povredom, kao i druge nedavne neočekivane smrti u višegradskom zavodu, te da se CPT-u podnesu rezultati tih istraga.

*

* *

Pitanja navedena u ovim preliminarnim napomenama, kao i druga pitanja, detaljno će biti obrađena u izvještaju o posjeti. Izvještaj će se vlastima Bosne i Hercegovine dostaviti u julu 2007. godine. Naravno, informacije i komentari dati kao odgovor na primjedne delegacije će se u potpunosti uzeti u obzir pri izradi izvještaja.

PRILOG

Policijske ustanove

Federacija Bosne i Hercegovine

- Policijska stanica Goražde, Bosansko-podrinjski kanton
- Policijska stanica Konjic, Hercegovačko-neretvanski kanton
- Centralna policijska stanica Mostar, Hercegovačko-neretvanski kanton
- Policijska stanica Novo Sarajevo, Kanton Sarajevo
- Policijska stanica Zenica, Zeničko-dobojski kanton

Republika Srpska

- Policijska stanica Bratunac
- Policijska stanica Istočno Sarajevo
- Policijska stanica Foča
- Policijska stanica Pale
- Policijska stanica Srebrenica
- Policijska stanica Višegrad

Zatvorske ustanove

Federacija Bosne i Hercegovine

- Istražno odjeljenje zatvora Mostar
- Istražni zatvor Sarajevo
- Zatvor zatvorenog tipa Zenica

Republika Srpska

- Istražno odjeljenje zatvora Istočno Sarajevo
- Zatvor zatvorenog tipa Foča

Delegacija je obavila razgovore i sa nekim zatvorenicima i zaposlenima u zatvorima u Banjoj Luci i Doboju.

Psihijatrijske ustanove

Federacija Bosne i Hercegovine

- Forenzičko psihijatrijsko odjeljenje zatvora u Zenici

Republika Srpska

- Psihijatrijska bolnica Sokolac, Republika Srpska

Domovi za socijalnu zaštitu

Federacija Bosne i Hercegovine

- Dom za zbrinjavanje mentalno invalidnih lica „Drin“ Fojnica

Republika Srpska

- Zavod za zaštitu ženske djece i omladine Višegrad

Izveštaj vlasti Bosne i Hercegovine po Izjavi delegacije Evropskog Komiteta za prevenciju torture i nehumanog ili degradirajućeg tretmana ili kažnjavanja (CPT) u Bosni i Hercegovini – drugi periodični monitoring

Nakon druge periodične posjete CPT-a Bosni i Hercegovini u periodu od 20.03. do 30.03.2007. godine i iznijetih završnih opservacija na sastanku sa predstavnicima vlasti Bosne i Hercegovine (resornih ministarstava BiH, entiteta i Brčko Distrikta, Državne granične službe, Državne agencije za istrage i zaštitu) i Ureda ombudsmana Bosne i Hercegovine, od strane delegacije CPT-a dostavljena je izjava vlastima Bosne i Hercegovine za poduzimanje urgentnih aktivnosti, sprovođenja naloženih mjera, te uvođenja odgovarajućih smjernica i procedura u mjestima gdje su lica mimo svoje volje lišena slobode u Bosni i Hercegovini.

Od strane vlasti Bosne i Hercegovine zatražena je dostava Izveštaja po naloženim mjerama do 31.maja 2007. godine.

Shodno navedenom u daljem tekstu ovog Izveštaja sadržan je tekst pismenih priloga/odgovora predstavnika vlasti Bosne i Hercegovine koji su urađeni krajnje kompetentno i iscrpno, iz kojih razloga Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH u svojstvu koordinatora aktivnosti nije činilo nikakvu intervenciju na sadržaj teksta odgovora dobijenih od nadležnih predstavnika vlasti Bosne i Hercegovine i u istovjetnom sadržaju i obliku tekst odgovora resornih ministarstava entiteta i Ministarstva pravde BiH uvršten je u ovaj Izveštaj vlasti Bosne i Hercegovine.

Sastavni dio ovog Izveštaja vlasti Bosne i Hercegovine je i Izveštaj o ispitivanju okolnosti smrti osuđenika Čabrajić Zvonimira u Kazneno popravnom zavodu Zenica 13.11.2006. godine.

Neovisnu istragu je sproveo neovisno tijelo sastavljeno od dva ljekara neuropsihijatra i jednog specijaliste traumatske psihologije, na osnovu Odluke ministra Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH.

POLICIJSKE USTANOVE

-Ministarstvo unutrašnjih poslova Federacije Bosne i Hercegovine-

Povodom dostavljene izjave delegacije Evropskog Komiteta za prevenciju torture i nehumanog ili degradirajućeg tretmana ili kažnjavanja (CPT), Federalno Ministarstvo unutrašnjih poslova poduzelo je slijedeće aktivnosti.

Ministar i direktor su aktom broj.09-04-3-2305 od 27.04.2007.godine upoznali ministre i policijske komesare kantonalnih ministarstava unutrašnjih poslova o sadržaju navedene izjave, odnosno o preliminarnim zapažanjima delegacije CPT-a i iznijeli zahtjev delegacije CPT-a da je potrebno da u svojim ministarstvima daju jasnu poruku da je zlostavljanje pritvorenih osoba protivzakonito i neprofesionalno i da će biti predmet strogih sankcija, zatim da preduzmu odgovarajuće mjere da se u potpunosti ostvaruju tri osnovna prava osoba koje policija liši slobode, koja su konstatovana u preliminarnim zapažanjima CPT-a i da u policijskim prostorijama za razgovore nema predmeta za koje je delegacija CPT-a tražila da se uklone, te da o tome obavijeste ovo ministarstvo i dostave informacije i komentare kao odgovor na date primjedbe. Takođe je zatraženo od Ministarstva unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona da obavijesti ovo ministarstvo o preduzetim mjerama ili mjerama koje će se preduzeti da se osposobe dvije ćelije za koje je delegacija CPT-a konstatovala da su još uvijek u lošem stanju.

Direktor Federalne uprave policije dana 27.04.2007.godine uputio je akt broj:09-04-3-2305

Glavnom federalnom tužiocu gosp. Zdravki Kneževiću u kojem ga je upoznao sa preliminarnim zapažanjima delegacije CPT-a, kada je u pitanju fizičko zlostavljanje osoba lišenih slobode, od strane policije.

U aktu je prenesen zahtjev delegacije CPT-a da se glavni tužioci u oba entiteta jasno podsjetite na to da su tužioci pod zakonskom obavezom da istraže sve slučajeve navodnog zlostavljanja. Glavni federalni tužilac je o navedenom obavješten radi informisanja i postupanja, a zamoljen je da nam dostavi informacije i komentare kao odgovor na date primjedbe. Konstatovano je da Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice cijeni da bi bilo korisno da nam se dostave podaci o procesuiranim slučajevima u 2006. u ovoj godini ili koji su u toku, po kojim je postupalo tužilaštvo, a koji se odnose na zlostavljanje osoba lišenih slobode od strane policijskih službenika.

S tim u vezi Federalno tužilaštvo nas je obavijestilo da je zatražilo od svih 10 kantonalnih tužilaštava u Federaciji BiH podatke koji se odnose na procesuiranje slučajeve u 2006. u ovoj godini, po kojima su postupala, a koji se suštinski odnose na zlostavljanje lica lišenih slobode od strane policijskih službenika. O rezultatima ovih provjera će nas naknadno obavijestiti o čemu ćemo vas upoznati. Kada su u pitanju navodi koji se odnose na nekoliko konkretnih slučajeva u kojima su osumnjene osobe fizički ili psihički zlostavljane od strane ovlaštenih službenih osoba iz policije, tužilaštvo cijeni da je potrebno u svakom konkretnom slučaju odmah obavijestiti nadležnog kantonalnog tužioca, pod njegovim nadzorom prikupiti sve informacije koje mogu biti korisne u krivičnom postupku, te po istom tužilaštvu podnijeti izvještaj o počinjenom krivičnom djelu, s obzirom da su tužilaštvo i policija neupitno pod jasnom zakonskom obavezom da istraže sve slučajeve navodnog zlostavljanja. Tužilaštvo je zatražilo da ga obavijestimo o našem postupanju povodom preliminarnih zapažanja Evropskog komiteta za sprečavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja. Takođe je zatraženo da se obavijesti o slučajevima navedenim u informaciji, gdje se spominju osobe koje su zlostavljane od strane policije, a gdje je došlo do obavijesti nadležnom kantonalnom tužilaštvu, koji navodno nije preduzeo bilo kakve zakonske radnje u cilju istraživanja tačnosti navoda o zlostavljanju, kako bi Federalno tužilaštvo provjerilo zakonitost postupanja nadležnih kantonalnih tužioca. Kopiju ove obavijesti dostavit ćemo Federalnom tužilaštvu, sa napomenom da delegacija CPT-a nije navodila u kojim policijskim stanicama i u kojim mjestima je došlo do zlostavljanja, prema njihovim dobivenim informacijama, sa napomenom da je na održanom sastanku sa delegacijom CPT-a, predstavnik MUP-a Republike Srpske postavio pitanje na koju se policijsku stanicu odnosi zlostavljanje o kome govore, kada je od strane šefa delegacije rečeno da se odnosi na Policijsku stanicu Pale.

Direktor Federalne uprave policije dana 27.04.007.godine uputio je akt broj:09-04-3-2305 rukovodiocima organizacionih jedinica Federalne uprave policije u kojem su prenesena preliminarna zapažanja delegacije CPT-a i ocijenjeno potrebnim da se ponovo istakne da je zlostavljanje pritvorenih osoba protivzakonito i neprofesionalno, te da će svaki slučaj zlostavljanja biti prioritetno procesuiran, a počinioci strogo sankcionisani. Zatraženo je striktno provođenje odredbi Uputstva o postupanju sa osobama lišenih slobode koje je donio direktor pod brojem:09-14-04-7-199 od 22.03.2006.godine i da se obezbijedi da se u potpunosti ostvaruju tri osnovna prava osoba lišenih slobode, koja su konstatovana od strane delegacije CPT-a, te da u policijskim prostorijama za razgovore nema predmeta za koje je delegacija CPT-a tražila da se uklone.

Inače, Federalna uprava policije je obezbijedila da policijski službenici prema osobama lišenim slobode postupaju u skladu sa članom 5. Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH, tako da su na maternjem jeziku upoznate o razlozima lišenja slobode, o pravu da uzmu branioca kojeg mogu sami izabrati, da imaju pravo da njihova porodica, konzularni službenik strane države čiji su državljanji ili druga osoba koju odrede osobe lišene slobode, budu obavješteni o njihovom lišavanju slobode, kao i da ima pravo pristupa ljekaru od samog početka lišavanja slobode. Uputstvom o postupanju sa osobama lišenim slobode uređen je način prijema osoba lišenih slobode u prostorije za zadržavanje, način njihovog smještaja, zdravstveno higijenski uslovi i ishrana, evidencija i prateća dokumentacija vezano za službenu radnju lišenja slobode, obaveza policijskih službenika i

druga pitanja koja se odnose na postupak i ponašanje policijskih službenika u odnosu na osobu lišenu slobode. Stavljeno je u funkciju pet prostorija za smještaj osoba lišenih slobode. Ove prostorije ispunjavaju potrebne standarde za ovu namjenu i imaju video nadzor. Jedinica za profesionalne standarde u okviru svoje nadležnosti vrši inspekcijski nadzor u ovoj oblasti, a nadležna je da postupa po predstavkama osoba lišenih slobode. Do sada nije bilo primjedbi osoba lišenih slobode na rad policijskih službenika Federalne uprave policije.

U vezi izjave šefa delegacije CPT-a o lošem stanju prostorija za zadržavanje Policijske stanice Centar, Policijske uprave Mostar u Mostaru, od strane MUP-a Hercegovačko-neretvanskog kantona obaviješteni smo da je navedeni MUP svjestan materijalnog stanja, objekata i prostorija koje koriste uposlenici, a posebno su svjesni uslovnosti – stanja prostorija za zadržavanje osoba lišenih slobode. U cilju saniranja ovih prostorija još od ranije se otpočelo sa preduzimanjem mjera za njihovo dovođenje u stanje da u istim mogu biti zadržane osobe. Tako su od strane građevinskog inženjera izvršene gotovo sve pripremne radnje za otpočinjanje građevinskih radova (kompletiranje dokumentacije) oko saniranja prostorija za zadržavanje PS Centar-Mostar, ali i prostorija za zadržavanje koje se nalaze u drugim organizacionim jedinicama a koje ne ispunjavju propisane uslove za boravak osoba lišenih slobode. Obzirom da su primjedbe delegacije CPT-a materijalne prirode, čije rješavanje iziskuje određena novčana sredstva, MUP Hercegovačko-neretvanskog kantona će isto uzeti u prioritet i pristupiti realizaciji odmah po osiguranju potrebnih sredstava.

MUP Kantona Sarajevo je preduzeo potrebne aktivnosti kako bi se preduprijedili i otklonili nedostaci izneseni u preliminarnim zapažanjima CPT-a. Ministar i policijski komesar su održali sastanak na kome su istakli važnost zakonitog i profesionalnog postupanja prema osobama lišenih slobode. Tom prilikom je jasno naglašeno da je zlostavljanje protivzakonito i neprofesionalno postupanje što predstavlja krivično djelo i težu povredu službene dužnosti i svi ti slučajevi bit će odmah istraženi i procesuirani. Preduzete su aktivnosti da se iz svih policijskih prostorija za razgovore i zadržavanje odmah uklone svi predmeti, kao što su palica za bejzol, metalne cijevi, replike pištolja i sl. Data je naredba da se osobama lišenim slobode osigura pravo da o situaciji u kojoj se nalaze obavijeste bliskog srodnika ili nekog drugog, pravo na pristup advokatu i pravo pristupa ljekaru.

Od strane MUP-a Kantona 10. - Livno obaviješteni smo da se u potpunosti poštuju i štite sva prava osoba koje policija liši slobode, posebno tri prava koja se navode u preliminarnim zapažanjima delegacije CPT-a. U službenim prostorijama se ne nalaze predmeti za koje navedena delegacija smatra da im nije mjesto da budu u tim prostorijama. U proteklom periodu preduzimane su potrebne mjere i radnje da se izvrši adaptacija i preuređenje prostorija za zadržavanje osoba lišenih slobode, kako bi se u istim poboljšali uslovi. Navedeno je da je akt Federalne uprave policije o preliminarnim zapažanjima delegacije CPT-a proslijeđen Policijskim stanicama u kantonu u cilju dosljedne primjene propisa.

MUP-a Posavskog kantona nas je obavijestio da je nakon izvršene analize i uvida u propisane evidencije o osobama lišenim slobode, sa zadovoljstvom konstatovano da u njihovom ministarstvu nisu kršena prava osoba lišenih slobode koja im po zakonu pripadaju, niti je bilo zlostavljanja pritvorenih osoba, nezakonitog ili neprofesionalnog ponašanja prema tim osobama. Navedeno ministarstvo će i dalje postupati sa osobama lišenim slobode shodno svojim zakonskim obavezama, pri čemu će dati jasnu poruku o tome svim uposlenicima koji primjenjuju policijska i druga ovlaštenja.

Od strane MUP-a Srednje-bosanskog kantona smo upoznati da se u vezi procedura lišavanja slobode postupa u skladu sa ZKP F BiH, Priručnikom procedura i načela i Uputstvom o postupanju sa osobama lišenih slobode. Prilikom lišenja slobode osobe se obavještavaju o pravima, posebno o tri prava koja se navode u preliminarnim zapažanjima delegacije CPT-a. Odmah su upoznate sve Policijske uprave i Policijske stanice navedenog kantona sa aktom Federalne uprave policije u vezi preliminarnih zapažanja delegacije CPT-a i skrenuta im je pažnja da se i dalje strogo pridržavaju

svih procedura prema osobama lišenim slobode, te da će svako kršenje biti strogo sankcionisano. Nakon dobivanja naše obavijesti o preliminarnim zapažanjima delegacije CPT-a, MUP Bosansko-podrinjskog kantona je istu odmah dostavio šefovima organizacionih jedinica Uprave policije. Policijski komesar je izdao upute da se sa izvještajem upoznaju svi policijski službenici i istim skrene pažnja da je zlostavljanje pritvorenih osoba protivzakonito i neprofesionalno i da će se strogo sankcionisati. Upućen je zahtjev Kabinetu ministra da se dodatno uredi i obezbjeđe sa svom neophodnom opremom prostorije za zadržavanje u skladu sa demokratskim principima i standardima, što je i urađeno od strane Uprave za administraciju i podršku.

MUP Zeničko-dobojskog kantona nas je obavjestio da je izvršena analiza problematike o postupanju sa osobama lišenim slobode i konstatovano je da u posljednjih nekoliko godina nisu evidentirane pojave ponašanja i postupci koji se navode u preliminarnim zapažanjima delegacije CPT-a. U proteklom periodu preduzimane su određene aktivnosti na edukaciji policijskih službenika u ovoj oblasti. Instrukcijom o ponašanju policijskih službenika i načelima i procedurama demokratskog rada policije regulisano je ponašanje i odnos policijskih službenika prilikom izvršavanja redovnih poslova i zadataka (lišavanje slobode, upotreba sredstava prinude, zadržavanje i sl.). Svako ponašanje koje nije u skladu sa pozitivnim propisima je predmet disciplinske i krivične odgovornosti. U svim organizacionim jedinicama su uvedene evidencije koje se odnose na lišavanje slobode, zadržavanje, upotrebu sredstava prinude i dr. Omogućava se ostvarivanje sva tri prava osoba lišenih slobode, koja su navedena u preliminarnim zapažanjima delegacije CPT-a. Prostorije za zadržavanje su uglavnom uređene prema propisanim standardima i kriterijima koji su bili postavljeni od strane međunarodnih organizacija i obezbjeđuju siguran boravak, kao i potrebne higijenske uslove. U posljednje vrijeme predmet nadzora nad provođenjem propisa, mjera i radnji su odjeli kriminalističke policije, gdje je jedan od segmenata pregled prostorija, kancelarijski namještaj i dr. u cilju poštivanja propisanih procedura. U organizacionim jedinicama u kojima se nalaze prostorije za zadržavanje zaduženi su policijski službenici koji moraju postupati prema naloženim procedurama u odnosu prema pritvorenim osobama, tako da ta lica uživaju potpunu zaštitu i garantuju im se ljudska prava i nemogu biti predmet zlostavljanja ili bilo kakvog drugog vida torture.

Od strane MUP-a Tuzlanskog kantona smo obavještjeni da se na osnovu zapažanja delegacije CPT-a pripremaju dokumenta sa konkretnim nalogima svim Policijskim stanicama i Jedinicama za otkrivanje i sprečavanje kriminaliteta, o načinu postupanja sa osobama lišenim slobode, ukazujući pri tome na zapažanja delegacije CPT-a. Navedeno ministarstvo ima uređene i po propisima prihvatljive četiri prostorije za zadržavanje osoba lišenih slobode. Do sada nije bilo evidentiranih slučajeva zlostavljanja osoba lišenih slobode u navedenim prostorijama, niti u prostorijama u kojim se obavljaju informativni razgovori.

MUP-a Unsko-sanskog kantona nas je informisao da Uprava policije i njene organizacione jedinice u svom sastavu imaju osam prostorija za zadržavanje osoba lišenih slobode, koje su uslovne i funkcionalne u skladu sa Uputstvom o postupanju sa osobama lišenim slobode. Odnos službenika policije prema osobama lišenim slobode, kao i prema osobama koje su zadržane u prostorijama za zadržavanje je korektan i profesionalan. U slučajevima žalbi građana na nehumane postupke i navodno fizičko zlostavljanje provedene su unutrašnje istrage od strane Jedinice za profesionalne standarde, koje su u većini slučajeva ocijenjene kao neosnovane.

U MUP-u Zapadno-hercegovačkog kantona u postupanju sa osobama lišenim slobode primjenjuju se odredbe važećeg ZKP-a i do sada nisu evidentirani slučajevi zloupotrebe tih odredbi. Prostorije za smještaj osoba lišenih slobode su uslovne. Povodom preliminarnih zapažanja delegacije CPT-a, policijski komesar će uputiti akt Policijskim stanicama na području navedenog kantona u kojem će istaći zabranu držanja određenih predmeta, navedenim u zapažanjima CPT-a, u prostorijama gdje se obavljaju razgovori sa osobama lišenim slobode.

- Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske -

Nakon što je dostavljen izvještaj delegacije Evropskog Komiteta za prevenciju torture i nehumanog i degradirajućeg ponašanja ili kažnjavanja, koji sadrži ocjene i zapažanja prilikom posjeta organizacionim jedinicama Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske, u cilju otklanjanja uočenih negativnosti u vezi sa postupanjem sa licima koja su lišena slobode, preduzete su sljedeće mjere i radnje:

1. Svim organizacionim jedinicama Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske dostavljen je izvod iz izvještaja delegacije Evropskog Komiteta za prevenciju torture kako bi se upoznali sa preporukama i komentarima i preduzeli aktivnosti na otklanjanju uočenih nedostataka. Tom prilikom posebno je:
 - 1.1. skrenuta pažnja da svi pripadnici Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske u odnosu prema licima lišenim slobode, kao i prilikom ispitivanja osumnjičenog i saslušanja svjedoka moraju postupati u skladu sa Zakonom o unutrašnjim poslovima, Zakonom o krivičnom postupku i Krivičnim zakonom, te da u cjelini moraju poštovati njihova prava kako je predviđeno međunarodnim konvencijama o zaštiti ljudskih prava i sloboda kao i članom 5. Zakona o krivičnom postupku, a to je: da se na maternjem jeziku ili jeziku koji razumije odmah obavijesti o razlozima lišenja slobode i prije prvog ispitivanja pouči da nije dužno dati iskaz, da ima pravo uzeti branioca kojeg može sam izabrati, kao i o tome da ima pravo da njegova porodica ili drugo lice koje on odredi budu obaviješteni o njegovom lišenju slobode.
 - 1.2. svim pripadnicima policije skrenuta pažnja i upozoreni su da će eventualno postupanje suprotno zakonu, kao i prekomjerna i nepotrebna primjena sredstava sile, suprotna pravnim propisima podlijeđati disciplinskoj i krivičnoj odgovornosti pripadnika MUP RS.
 - 1.3. ukazano na obavezu da se prilikom lišenja slobode i zadržavanja lica strogo poštuju odredbe Zakona o krivičnom postupku (čl.196. ZKP) i Pravilnika o načinu postupanja sa licima lišenim slobode. Članom 196. Zakona o krivičnom postupku određeno je da policijski organ može lice lišiti slobode ako postoje osnovi sumnje da je to lice počinilo krivično djelo i ako postoji ma koji razlog predviđen u članu 189. , ali je dužan da takvo lice bez odlaganja, a najkasnije u roku od 24 časa sprovede tužiocu. Prilikom dovođenja, policijski organ će obavijestiti tužioca o razlozima i vremenu lišenja slobode. Tužilac je dužan takvo lice ispitati bez odlaganja, a najkasnije u roku od 24 časa i u tom roku odlučiti da li će lice lišeno slobode pustiti na slobodu ili sudiji za prethodni postupak staviti zahtjev za određenje pritvora.
 - 1.4. naloženo da se u narednom periodu posebna pažnja posveti edukaciji pripadnika policije u sprečavanju torture, nehumanog i degradirajućeg tretmana ili kažnjavanja, te da se u vezi sa tim organizuje određena dodatna obuka.
 - 1.5. naloženo da se u narednom vremenu za svako lice lišeno slobode vodi propisana evidencija i popunjavaju dokumenti koji su za to propisani.
 - 1.6. svim organizacionim jedinicama Ministarstva unutrašnjih poslova je naloženo da prostorije za zadržavanje redovno i propisno održavaju u odgovarajućem redu i sa zadovoljavajućim stepenom higijene.
2. Nadležnim službama Ministarstva unutrašnjih poslova u čijoj nadležnosti je kontrola zakonitosti rada organizacionih jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske je naloženo da prilikom obavljanja redovnih i vanrednih kontrola rada posebnu pažnju posvete kontroli zakonitosti postupanja sa licima lišenim slobode, te da tamo gdje uoče kršenje propisa preduzimaju mjere sankcionisanja kako je to propisano zakonom

kako bi se pojave torture i nehumanog i degradirajućeg tretmana ili kažnjavanja u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova svele na najmanju moguću mjeru sa težnjom da se u cjelini eliminišu.

3. Kao što je u izvještaju naloženo, prostorija za zadržavanje u Policijskoj stanici Višegrad nije stavljena u funkciju, a prostorija za zadržavanje u Policijskoj stanici Foča stavljena je van upotrebe do obezbjeđenja minimalnih uslova koje trebaju ispunjavati. U toku su aktivnosti na rekonstrukciji prostorija za zadržavanje u ovim policijskim stanicama. Urađen je predračun potrebnih finansijskih sredstava i čim se ta sredstva obezbjeđe pristupiće se građevinskoj sanaciji predmetnih prostorija radi dovođenja istih na nivo propisanih uslova i standarda.

- Ministarstvo pravde Federacije Bosne i Hercegovine -

U prilogu Vam dostavljamo slijedeće odgovore – pismene izvještaje koji su zahtjevani od delegacije CPT-a, nakon treće posjete CPT-a Bosni i Hercegovini i iznošenja završnih opservacija :

I. U vezi dijelova izvještaja koji se odnose na posjetu Kazneno popravnom zavodu zatvorenog tipa u Zenici, zatražili smo i dobili izjašnjenje o slijedećem :

1. Kakva su saznanja odgovornih u Kazneno popravnom zavodu zatvorenog tipa u Zenici, o navodnom zlostavljanju disciplinski kažnjenih zatvorenika od strane zatvorskog osoblja (udaraca rukom, nogom, službenom palicom), da li su takvi slučajevi tretirani u skladu sa ZIKS-om i pravilnicima.

Strana 3. stav 2. Izjave Renate Kicker, šefa delegacije CPTa, na sastanku sa predstavnicima vlasi države i entiteta u Sarajevu, 30.03.2007.godine (dalje: Izjave)

Izjašnjenje direktora:

U vezi Vašeg prvog pitanja u smislu postojanja saznanja o navodnom zlostavljanju disciplinski kažnjenih zatvorenika od strane zatvorskog osoblja, te da li su takvi slučajevi tretirani u skladu sa ZIKS-om i pravilnicima mogu da kažem sljedeće.

Do posljednje posjete delegacije CPT-a u ovoj ustanovi postojala je ustaljena praksa da se svaki pojedini slučaj korištenja sredstava prisile prema osuđenim ili pritvorenim licima podvrgne provjeri koja je podrazumijevala da pomoćnik direktora Sektora za poslove osiguranja traži pismene izvještaje službenika zatvorske policije – straže, da iste objedini, te da meni kao direktoru ustanove podnese izvještaj o datoj primjeni sile nad osuđenim/pritvorenim licem. Nakon proučavanja izvještaja koji su u pravilu navodili da je primjena sredstava prisile bila u granicama zakona, tj. u skladu sa ZIKS-om i pravilnicima, a nakon što bih se u to i sam uvjerio čitajući izvještaj, navedeni izvještaj poslao bih Federalnom ministarstvu pravde kao nadređenoj ustanovi. U najvećem broju slučajeva Federalno ministarstvo pravde pismeno bi nam slalo saglasnost, odobrenje za primjenu sredstava prisile u pojedinačnom slučaju čime bi taj slučaj sa aspekta opravdanosti primjene sredstava prinude bio završen.

Nakon posjete delegacije CPT-a, odnosno dobijanja Izjave delegacije u pismenoj formi odmah sam zatražio od pomoćnika direktora Sektora za poslove osiguranja pismeni izvještaj o navodnom zlostavljanju zatvorenika „u disciplinskim ćelijama drugog paviljona ili tokom prebacivanja u njih“ (strana 3. Izjave, pasus II). Nakon dobijanja navedenog izvještaja (koji Vam

šaljem u prilogu) isti sam detaljno proučio te uočio određene nelogičnosti.

Sa jedne strane, svi službenici Sektora za poslove osiguranja u navedenim spisima navode kako je privođenje osuđenika B bilo u skladu sa propisima, odnosno sa minimalnom primjenom sile. Sa druge strane, izjava osuđenog B puna je navoda da je premlaćen od strane pripadnika Sektora za poslove osiguranja. Pismenu izjavu osuđenika B podržava nalaz zatvorskog ljekara po kojem je imenovani, kada se dijagnoze prevedu sa latinskog jezika, zadobio višestruke povrede (krvni podliv u području vanjske ivice lijevog oka, stanje poslije nagnječenja slabina obostrano, krvni podliv i otok u predjelu leđa obostrano, stanje poslije nagnječenja i krvni podliv prednjeg dijela desne natkoljenice).

Izjava drugog osuđenog lica, C, konfuzna je, te u prvoj izjavi govori o fizičkom zlostavljanju dok to u drugoj izjavi demantuje te nije jasno da li je stvarno došlo do fizičkog zlostavljanja, ili ako jeste da li osuđenik to isto pod određenim pritiscima negira.

U navedenoj informaciji nema izjava pripadnika Sektora za poslove osiguranja iz disciplinskog odjeljenja u kojem su se nalazila oba navedena osuđena lica iako po navodima CPT-a eventualna zlostavljanja se dešavaju "u disciplinskim ćelijama II paviljona ili tokom prebacivanja u njih" (3. strana informacije CPT-a, II pasus) niti pismene izjave medicinskog tehničara koji je navodno pregledao osuđenika B te konstatovao samo ogrebotinu glave (pismeni izvještaj nadzornika Fejzića).

Na osnovu svega gore navedenog, kao rukovodilac ove ustanove, mišljenja sam da postoji mogućnost da su određeni pripadnici Sektora za poslove osiguranja prekoračili svoje službene ovlasti bilo prekomjernom upotrebom fizičke sile, bilo pisanjem neobjektivnih izvještaja.

Predlažem da se zbog ozbiljnosti situacije u kojoj se našla uprava ovog Zavoda, kao i Federalno ministarstvo pravde formira Komisija ispred Federalnog ministarstva pravde koja bi utvrdila da li je u spornom slučaju došlo do kršenja ljudskih prava navedenih osuđenih lica, odnosno eventualnog zlostavljanja tokom obavljanja službe.

Obzirom da mi je od glavnog tužioca kantonalnog tužilaštva Zeničko-dobojskog kantona došao zahtjev u smislu traženja informacije da li sam informiran o zlostavljanju zatvorenika u KPZ Zenica, a u vezi sa posjetom CPT-a, navodim da sam na navedeni zahtjev odgovorio tako što sam glavnom tužiocu poslao predmetnu dokumentaciju koju mi je dostavio pomoćnik direktora Sektora za poslove osiguranja, uz svoj vlastiti komentar navedene dokumentacije. Takođe sam sa glavnim tužiocem održao i sastanak dana 10.05.2007. godine prilikom kojeg sam ga zamolio da obrati posebnu pažnju na ovaj predmet (u prilogu Vam šaljem i dopis glavnom tužiocu u vezi spornog slučaja od 09.05.2007. godine).

Takođe navodim da sam u jednom slučaju, nakon pisma kojeg mi je uputio osuđenik D, pokrenuo disciplinski postupak protiv stražara E, F, G i H koji su navodno fizički maltretirali navedenog osuđenika (u prilogu vam dostavljam kopiju rješenja Disciplinske komisije broj 03/04 od 24.05.2005. godine). Disciplinska komisija utvrdila je da nije bilo fizičkog zlostavljanja u predmetnom slučaju.

2. Da li je Tužilaštvo Federacije BiH (ili neki drugi nadležni istražni organ) provodilo istrage i kakvi su njihovi izvještaji

Strana 3. stav 3. Izjave

Izjašnjenje direktora:

U vezi Vašeg drugog upita - da li je tužilaštvo Federacije BiH ili neki drugi nadležni istražni organ provodilo istrage i kakvi su njihovi izvještaji navodim da je prema mojim saznanjima u samo jednom slučaju Kantonalno tužilaštvo Zeničko-dobojskog kantona provodilo istragu, u slučaju smrti osuđenika J zbog navodnog prekomjernog uzimanja droge. Na sastanku kojeg sam dana 10.05.2007.g. imao sa glavnim tužiocem rečeno mi je da ne mogu dobiti dokumentaciju u vezi navedene istrage obzirom na zakonsku proceduru, ali će glavni tužilac obavijestiti Federalno tužilaštvo o rezultatima navedene istrage. Glavni tužilac mi je tom prilikom saopštio da je istraga o spornom slučaju završena, te da je uzrok smrti trovanje usljed prekomjernog uzimanja droge.

3. Bez obzira što je ovo ministarstvo dobilo prvi izvještaj o smrti osuđenika u medicinskoj samici, da li je neko neovisni organ provodio detaljnu istragu i kakvi su rezultati iste. Posebno se osvrnuti na nedostatak neprestanog nadzora stražara i medicinskog osoblja od momenta ponovnog smještanja u samicu do momenta konstatacije smrti.
Strana 3. stav 4. Izjave

Izjašnjenje direktora:

U vezi Vašeg upita da li je neki neovisni organ provodio detaljnu istragu i kakvi su rezultati iste u vezi smrti osuđenika J u medicinskoj samici zatvora izuzev Tužilaštva Zeničko-dobojskog kantona (navedeno u II pitanju) dana 09.05.2007.g. dolazila je delegacija Državnog ministarstva za ljudska prava predvođena šefom delegacije g-đom Minkom Smajević kojoj je uprava zatvora dala svu predmetnu dokumentaciju i ostale informacije kako bi donijeli svoj sud u navedenom slučaju.

Glede Vašeg zahtjeva u smislu navodnog nedostatka neprestanog nadzora stražara i medicinskog osoblja od momenta ponovnog smještanja u samicu do momenta konstatacije smrti šaljem Vam svu dokumentaciju u vezi spornog slučaja. Iz navedene dokumentacije može se zaključiti da je nakon vođenja imenovanog osuđenika u zeničku bolnicu isti vraćen u zatvor te smješten u zatvorski stacionar. Navedeni osuđenik je u sobi zatvorskog stacionara iščupao infuziju, počeo razbijati, te biti verbalno i fizički agresivan prema osoblju zbog čega je, u smislu opisane destruktivnosti i autodestruktivnosti, premješten u medicinsku samicu disciplinskog odjeljenja II paviljona gdje je bio pod stalnim video - nadzorom, te obilažen u kratkim vremenskim razmacima od strane stražara i medicinskog tehničara. Ipak, dolazi do naglog pogoršanja zdravstvenog stanja osuđenog J te njegove smrti, i pored brze intervencije stražara i medicinskog tehničara (dostaviti dokumentaciju za J).

4. Navedite sve odredbe pravila koji reguliraju postupke zatvorskog osoblja pri sprečavanju i zaustavljanju sukoba među zatvorenicima, sa posebnim osvrtom na uputstva koje se odnose na upotrebu hemijskih sredstava, te koliko slučajeva takvih intervencija je bilo.
Strana 3. stav 5. Izjave

Izjašnjenje direktora:

U prilogu Vam dostavljam Izvještaj pomoćnika direktora Sektora za poslove osiguranja u kojem su opisana pravila koja reguliraju postupke zatvorskog osoblja pri sprečavanju i zaustavljanju sukoba među zatvorenicima, kao i uputstvo i odredbe koje se odnose na upotrebu hemijskih sredstva i opis slučaja.

5. Navedite slućajeve nasilja meću zatvorenicama i posebno slućaj kada je jednom zatvoreniku naredeno da uboje drugog zatvorenika. Koliko ima opasnosti da doće do ozbiljnog ugrožavanja sigurnosti pojedinih zatvorenika i koje se mjere poduzimaju na otklanjanju takvih sigurnosnih rizika.

Strana 3. stav 2. Izjave

Izjašnjenje direktora:

U prilogu vam dostavljam Izvještaj pomoćnika direktora Sektora za poslove osiguranja u kojem su opisani slućajevi nasilja meću zatvorenicama. Nemamo preciznu informaciju u smislu koliko pojedinaćnih zatvorenika Źeli ubiti ili ozlijediti drugih pojedinaćnih osućenika, ali smatram da se ne radi o pojedinaćnim slućajevima. Jedan od ozbiljnih razloga zašto ovakvih slućajeva ima u ovoj ustanovi ogleđa se u činjenici da je po vaŹećem ZIKS-u ovo jedini zatvor zatvorenog tipa u Federaciji BiH, tako da je proceduralno vrlo teško problematićne osućenike prebaciti u druge zatvore poluotvorenog tipa. Na ovaj problem uprava ovog zatvora ukazivala je mnogo puta tokom posljednjih godina bez znaćajnijeg efekta.

Drugi veliki problem koji povećava opasnost da doće do ozbiljnog ugrožavanja sigurnosti pojedinih zatvorenika je stalna pretrpanost zatvora, te kolektivni sistem izdržavanja kazne koji funkcioniše sa relativno niskim stepenom bezbjedonosnog nadzora kako zbog nedovoljnog broja osoblja, te broja i raštrkanosti objekata unutar zatvorskog kruga.

Uprava zatvora pokušava da pojaćanim radom zatvorske policije – straŹe, te pojaćanim angaŹmanom vaspitaća i drugog osoblja ovaj problem koliko-toliko drŹi pod kontrolom u ćemu većim dijelom uspijeva, ali problem je progresivne prirode ukoliko ne doće do znaćajnijih sistemskih pomaka u zatvorskom sistemu.

6. Da li se tretman osoba koje izvršavaju mjeru obaveznog psihijatriskog lijećenja svodi samo na farmakoterapiju, ili se provode i neke druge osmišljene aktivnosti koje doprinose poboljšanju njihovog zdravstvenog stanja.

Strana 5. stavovi 6. i 7. Izjave

Izjašnjenje direktora:

U vezi vašeg upita u smislu spektra terapije osoba koje izvršavaju mjeru obaveznog psihijatrijskog lijećenja smatram da je farmakoterapija praktićno jedina terapijska metoda koja se primjenjuje (izuzev obezbjećenja relativno povoljnog prostora te vremena za šetnju na svjeŹem vazduhu i obavljanja fizićkih aktivnosti na sportskom poligonu prema obezbijećenju satnici). Razlog ovako nedopustivog tretmana teških duševnih bolesnika koji traje već jedanaest godina, te krajnje neadekvatan i ogranićen prostor u kojem su smješteni, uz neadekvatan broj stručnog osoblja (ne postoji ni jedan zaposleni ljekar, psiholog ili socijalni radnik, niti ima dovoljno srednje obrazovanog medicinskog osoblja; postoje samo dva „vanjska“ saradnika neuropsihijatra koja dolaze tri puta sedmićno po ćetiri sata), te nedostatak zainteresiranosti nadleŹnih struktura da se ovaj problem institucionalno riješi.

- II.** U vezi dijelova izvještaja koji se odnose na posjetu Kazneno popravnom zavodu poluotvorenog tipa u Sarajevu, zatraŹili smo i dobili izjašnjenje o slijedećem :

1. Šta je poduzeto u pogledu otklanjanja nedostataka uočenih od članova delegacije CPT-a, a posebno u vezi stavljanja van upotrebe nekih ćelija za izolaciju.
Strana 4. stav 5. Izjave

Izjašnjenje direktora:

Delegacija CPT-a je prilikom posjete KPZ-u Sarajevo opravdano konstatirala da su materijalni uvjeti u pritvorskoj jedinici veoma loši, te u svojoj Izjavi dala preporuke da se tri sobe (brojevi: 73B, 77 i 80) odmah stave van upotrebe.

Obavještavamo vas da smo na temelju ove preporuke, već poduzeli korake, stavili van funkcije prostojke koje je preporučio CPT i pristupili renoviranju istih kako bi ih mogli ponovo staviti u funkciju. S tim u vezi, ističemo potrebu šireg obuhvatanja procesa saniranja uvjeta u objekzu Zavoda, što svakako traži planiranje i ulaganje dodatnih budžetskih sredstava.

Pored ovih kratkih izjašnjenja direktora, priloženo Vam dostavljamo sve priloge i materijale koje smo dobili od kazneno popravnih ustanova u Federaciji BiH, koje su obuhvaćene monitoringom CPT-a.

Obavještavamo Vas da smo odmah nakon što je oficir za vezu BiH sa CPT-om, g-đa Minka Smajević dostavila ovom ministarstvu kopiju Izjave Renate Kicker, šefa delegacije, na kraju treće posjete delegacije Bosni i Hercegovini, i nakon što smo dobili izjašnjenje Kazneno popravnog zavoda zatvorenog tipa u Zenici i Kazneno popravnog zavoda poluotvorenog tipa u Sarajevu, održali smo sastanak sa oficijom za vezu BiH sa CPT-om, g-đom Minkom Smajević, prezentirali joj iste i dostavili sublimat izjašnjenja, a naknadno i kopije svih priloga.

- Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske -

1) Klinički centar Istočno Sarajevo - Psihijatrijska klinika u Sokocu.

- Na osnovu zaključka Vlade Repbulike Srpske i ranije preuzetih aktivnosti, objekat Vojne bolnice «Podromanija» Sokolac po sanaciji biće namijenjen za specijalnu bolnicu forenzičke psihijatrije, čiji je osnivač Vlada Republike Srpske, a pružaće usluge za potrebe Bosne i Hercegovine.

Na ovaj način uz očekivanje skorašnjeg saniranja riješio bi se na adekvatan način smještaj odjela forenzike, za cijelu Bosnu i Hercegovinu.

- Bolnički restoran Psihijatrijske klinike u Sokocu će se uskoro početi sanirati, jer je obezbijedena potrebna dokumentacija i finansijska sredstva. Raspisan je tender sa rokom od 45 dana za izbor izvođača, a planirani radovi će trajati tri mjeseca.

- Odlukom Psihijatrijske klinike u Sokocu br. 01-118-1/07. od 04.04.2007. godine zabranjuje se upotreba «Policijskih lisica» i naredbom direktora Kliničkog centra broj: 01-307/07 od 09.05.2007. godine osnažuju se ranije naredbe Psihijatrijske klinike u Sokocu br. 01-1045-1/03. od 07.05.2003. godine o uputstvima koja se primjenjuju u postupanju sa pacijentima forenzike, a odnose se na prisilni smještaj u psihijatrijske ustanove, na primjenu sredstava za oduzimanje

slobode kretanja i pribjegavanje instrumentima fizičkog sputavanja.

- Na kolegiju ljekara Psihijatrijske klinike u Sokocu od 30.04.2007. godine, zauzet je stav da je obaveza svih ljekara da se u potpunosti ispoštuje propisana procedura dobrovoljne hospitalizacije u skladu sa Zakonom o zaštiti lica sa mentalnim poremećajima ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 46/04).

2) Zavod za zaštitu ženske djece i omladine Višegrad

- S obzirom na strukturu korisnika koji se zbrinjavaju u Zavodu od 01.5.2007. godine primljena je u radni odnos jedna njegovateljica i jedna servirka time bi se, pored ostalih mjera, smanjilo zlostavljanje između korisnika.

- Vlada Republike Srpske odobrila je sredstva za adaptaciju još dva Paviljona, te na taj način će se stvoriti uslovi za razvrstavanje u posebne kategorije smještaja djece, odraslih i starijih osoba.

- Po usvajanju našeg prijedloga za program vaspitno-obrazovnog rada korisnika čija realizacija podrazumijeva prijem stručnog kadra psihologa, socijalnog radnika i defektologa, poboljšali bi ovaj dio programa, a od 01.05.2007. godine sklopljen je Ugovor sa specijalistom pneumoftiziologom u cilju poboljšanja zdravstvene zaštite.

U toku je realizacija dogovora sa Centrom za socijalni rad Banja Luka u vezi programa razvijanja modela zaštićenog stanovanja što će pretpostavljati adekvatan prostor i rad na osposobljavanju tima koji će biti uključen u ovaj program.

- Zavod će u roku od 30 dana donijeti program za proces radnog osposobljavanja i rekreativne aktivnosti korisnika.

- U vezi smrtnih slučajeva korisnika direktor ustanove je na zahtjev CPT-a svojim rješenjem formirao tročlanu komisiju za ispitivanje istrage o smrti korisnica K i Đ, a komisija će dostaviti resornom Ministarstvu izvještaj u roku od 30 dana.

Međutim, iz kopije dostavljene dokumentacije K liječena je od obostrane plućne tuberkuloze i prema ljekarskom izvještaju o uzroku smrti od 26.05.2005. godine, uzrok smrti je (TBC. Pulm. bill. Inf. resperatoria asfxio, Reterdatio mentalis).

Đ umrla dana 10.06.2006. godine u 20,15 časova (Dg. Ileus paralyticus. Contusio et haematoma hemithoracis lat dex. Bronchopeumonija lat.dex. CMP chr subdecom. Insufficientio cardiorespiratoria Exitus letalis).

- Ministarstvo pravde Republike Srpske -

Na osnovu Izjave delegacije CPT-a, dostavljamo Vam Izvještaj o istrazi o nemirima u Okružnom zatvoru Doboj 28.03.2007.godine. Usmenom naredbom ministra pravde od 28.03.2007.godine, te ovlaštenja iz člana 84. do 88. Zakona o izvršenju krivičnih i prekršajnih sankcija (« Službeni glasnik Republike Srpske » broj 64/01 i 24/04) u vremenu od 28.03. do 02.04. 2007. godine izvršen je vanredni inspekcijski nadzor u Okružnom zatvoru Doboj povodom sukoba zavađenih kriminalnih grupa koji je prerastao

u otvorenu pobunu osuđenih lica.

Vanredni inspeksijski nadzor izvršila su ovlaštena službena lica Ministarstva pravde:

- Milutin Tijanić,
- Milan Kosović,
- Duško Šain

U cilju utvrđivanja činjeničnog stanja i izrade izvještaja o pomenutim događajima ovlašćena službena lica su koristila sledeći metod rada: obavljen je razgovor sa Upravnikom zatvora, savjetnikom upravnika, neposrednim izvršiocima zaposlenim u Službi prevaspitanja i Službi obezbjeđenja, izvršen je uvid u kaznenu i medicinsku dokumentaciju, izvršen je obilazak prostorija u kojima spavaju, borave i provode slobodno vrijeme osuđena lica, te prostorije u kojima je došlo do incidenta i koje su tokom pobune oštećene, održan je sastanak sa osuđeničkim kolektivom i obavljen je razgovor sa većim brojem osuđenih lica neposrednih učesnika i očevidaca ovih događaja.

Oko 16, 10 časova, u krugu za šetnju osuđenih lica došlo je do međusobnog sukoba između osuđenika O. i S. Na stranu O. stavio se osuđeni H. E. dok se na stranu S. priključila veća grupa osuđenih lica mješovite nacionalne pripadnosti. Obzirom da su se na krugu za šetnju nalazili rekviziti za « bodi-bilding » (metalne šipke), iste rekvizite su lica u ovom sukobu upotrebila za međusobni obračun. Zbog neravnopravnog odnosa snaga i realne procjene da bi moglo doći do težih posljedica, pripadnici Službe straže su bez upotrebe sredstava prinude sa mjesta događaja uspjeli izvući O i H.E. i smjestiti ih u kancelariju dežurnog Zatvora. Njima suprostavljena grupa naoružana metalnim i drvenim šipkama, stolicama i PP apartima provalila je vrata koja vode iz Odjeljenja osuđenih ka izlazu iz Zatvora, odnosno ulaza u upravni dio zgrade. Jedna grupa osuđenih lica pokušala je uz stepenice da provali u Odjeljenje istrage ali su zbog metalnih vrata odustali od ove namjere. Nakon provaljivanja grupe osuđenih u ulaz u upravni dio zgrade, O i H.E. su ušli iz kancelarije dežurnog u prostoriju za čuvanje oružja i druge opreme Službe obezbjeđenja i tom prilikom su na vrata navukli metalnu kasu i drvene kasete u kojima su stražari držali naoružanje i opremu prema ličnom zaduženju. O je rukom razvalio drvene kasete iz kojih je uzeo dva pištolja kojom prilikom je povrijedio ruku u predjelu šake. Tako razularenoj masi osuđenih lica zatvorska straža se nije mogla suprotstaviti i vratiti ih na Odjeljenje. Većina osuđenih lica prijeteci stražarima i nazivajući ih pogrdnim riječima tražila je da im predaju pomenutu dvojicu osuđenika. O je, suočen sa realnom opasnošću, ispalio dva hica iz pištolja u pravcu iznad vrata kroz koja su mogla da uđu lica koja ih progone i traže. Tragajući za njima, drugi dio ove grupe je izvršio provaljivanja u skoro sve kancelarije u upravnom dijelu zgrade, kojom prilikom su polupali jedan dio inventara i izvršili razbijanje skoro svih staklenih površina. Nakon ispaljenih hitaca upozorenja od stranepomenutog osuđenika, došlo je do povlačenja svih osuđenih lica u boravišne prostorije na Odjeljenju nastavljajući sa lupanjem i uništavanjem inventara, kojom prilikom su uništene i dvije kamere za video nadzor.

Nakon povlačenja na Odjeljenje, zabarikadirali su ulaz kasetama i krevetima, izvršili provaljivanje otvora za izlaz na tavan a zatim se veći broj lica popeo na krov odakle su dovikivanjem došli u kontakt sa spoljnim svijetom i novinarima. Kao predvodnik ove grupe izdvojio se S., koji je odbio da razgovara sa Upravnikom zatvora i Pomoćnikom ministra za resor izvršenja krivičnih sankcija, izričito zahtijevajući dolazak Ministra i razgovor sa njim.

Odmah nakon izbivanja nereda, obavješten je Centar javne bezbjednosti Doboj koji je preduzeo mjere opkoljavanja Zatvora policijskim snagama i posebnom jedinicom za podršku.

U toku ovih dešavanja, po nagovoru načelnika Službe straže O je predao naoružanje do kojeg se domogao i neopaženo zajedno sa H.E. izveden je u seccijalno vozilo kojim su odveženi u Dom zdravlja radi pružanja prve pomoći, potom smješteni u prostorije CJB Doboj, a nakon izvjesnog vremena isti su po naređenju ministra pravde premješteni u Kazneno popravni zavod

Banja Luka.

Za vrijeme ovih događanja nije bilo upotrebe sile od strane pripadnika Službe straže, niti je bilo bjekstava, niti pokušaja bjekstva, a četiri osuđena lica su po nalazima ljekara lakše povrijeđena. Prilikom zadržavanja na krovu osuđenih lica, došlo je do povrede prostora predviđenog za šetnju pritvorenih lica. Lica su se zadržala na krovu zatvora sve do dolaska Ministra pravde, nakon čega su na njegov nagovor napustila krov i sišla na Odjeljenje osuđenih radi razgovora. Osuđeni S i P. S., kao predstavnici ove grupe razgovarali su sa Ministrom, Pomoćnikom ministra i Upravnikom zatvora kojom prilikom su dogovorili slijedeće:

1. Da se svi osuđeni vrate na Odjeljenje i da se omogući normalno funkcionisanje ustanove,
2. Da prema učesnicima pobune i ovih nereda neće biti preduzimane represivne mjere,
3. Da će ministar formirati komisiju koja će detaljno ispitati uzroke i posljedice ovog događaja na osnovu kojih će biti preduzete mjere i utvrditi eventualnu odgovornost učesnika ove pobune i službenih i osuđenih lica.

Nakon ovih dogovora, osuđena lica su se vratila redovnim aktivnostima, uspostavljen je radni režim sa pojačanim obezbjeđenjem straže i pojačanim vanjskim obezbjeđenjem i straže i policijskih snaga pripadnika CJB Doboj.

Obzirom da je, kako je ranije istaknuto, tokom ove pobune koja je imala rušilački karakter oštećen dio inventara i opreme, da su razbijene skoro sve staklene površine i izvaljena ulazna vrata Upravnik zatvora je odmah preduzeo sve neophodne aktivnosti na saniranju posledica pobune. Zahvaljujući preduzetim radnjama i angažovanju svih zaposlenih u prva dva dana nakon pobune uspostavljen je normalan režim života i rada u Zatvoru. Upravnik zatvora je formirao komisiju kojoj je dat zadatak da utvrdi visinu učinjene štete prilikom pobune.

Tokom rada ovlaštenih službenih lica na utvrđivanju uzroka i posljedica ovih događaja, jedna grupa osuđenih lica je odbijala poslušnost i otežavala normalizovanje funkcionisanja ove zatvorske ustanove. Kako je ova grupa osuđenih lica identifikovana kao glavni organizator i nosilac pobune, u dogovoru sa ministrom pravde pristupilo se razbijanju ove kriminalne grupe putem premještaja u druge kazneno popravne ustanove Republike Srpske (KPZ Banja Luka, KPZ Foča, OZ Bijeljina).

Na dan izbijanja pobune, na izdržavanju kazne zatvora nalazilo se 76 osuđenih lica, od čega više od polovine je upućeno mimo kriterijima predviđenim Pravilnikom o kriterijima za upućivanje osuđenih lica na izdržavanje kazne zatvora.

Među osuđenim koji u ovom zatvoru izdržavaju kaznu zatvora mimo Kriterija su i organizatori pobune - kriminalne grupe koje bi po svim kriterijima trebali biti smješteni u zatvorenim odjeljenjima visokog stepana bezbjednosti, kojih na žalost nema u KPU RS.

Pobuna koja se desila 28.03.2007. godine je bila rušilačkog karaktera, bez pravog motiva i razloga, kojom prilikom je na opremi i inventaru OZ Doboj prčinjena materijalna šteta, koja je prema nalazima komisije koju je formirao Upravnik zatvora, oko 10.000 (deset hiljada) KM.

PRIJEDLOG MJERA

Radnjama koje su opisane u ovom izvještaju došlo je do ozbiljnih povreda ZIKS-a i Pravilnika o kućnom redu za izdržavanje kazne zatvora.

Zbog toga je potrebno sve učesnike pobune disciplinski tretirati u skladu sa Pravilnikom o disciplinskoj odgovornosti osuđenih lica (član 6.tačka 1.pomenutog Pravilnika; «Službeni glasnik RS br.65/04»).

Osuđena lica - organizatori pobune opisanim radnjama počini-

li su krivično djelo „ pobune osuđenih lica“ kažnjivo po članu 373. KZ RS, pa u skladu sa pomenutim članom, nakon provedenih radnji treba podnijeti izvještaj nadležnom tužilaštvu radi eventualnog pokretanja krivičnog postupka protiv osuđenog lica S. R. i drugih učesnika pobune.

Pucnjima iz pištolja kojih se osuđeno lice O domogao nakon ulaska u oružanu i provaljivanjem kasete u kojima je čuvano lično naoružanje zatvorske straže koja se nalazila u smjeni, ima elementa krivičnog djela“ protiv opšte sigurnosti ljudi i imovine „kažnjivo po članu 402 stav 1. i krivičnog djela „ teške krađe „kažnjivog po članu 232 stav 1. tačka1.KZ RS. Potrebno je ispitati sve ove događaje i podnijeti izvještaj nadležnom tužilaštvu. Pri tome treba imati na umu činjenicu da je O, na nagovor pomoćnika upravnika za bezbjednost mirno predao uzeto naoružanje.

Na kraju treba istaknuti da prilikom pobune, a ni tokom kasnijih dešavanja oko aktivnosti na konsolidaciji stanja nisu upotrebljena sredstva prinude od strane zatvorske straže, iako su se bili stekli zakonom predviđeni uslovi za primjenu ovih sredstava.

Izgradnja Odjeljenja sa maksimalnim obezbjeđenjem i intenzivnim programom postupanja u KPZ Foča

U poslednjih nekoliko godina u kazneno-popravnim ustanovama Republike Srpske na izdržavanju kazne zatvora nalaze se visokorizična osuđena lica koja su van ustanovama i u njima, učestvovala u: otmici osuđenih lica, organizovanju pobuna, masovnim tučama, paljenju zatvorskih prostorija, bjekstvima, nasilničkom ponašanju prema drugim osuđenim licima, nasilničkom ponašanju i onemogućavanju zatvorskih stražara u vršenju svoje dužnosti i drugim oblicima destruktivnog djelovanja i neformalnog organizovanja.

Prilog ovome su podaci o promjeni ranije strukture osuđenih lica i porastu kriminaliteta, tj. povećanom broju istih koji su počinila najteža krivična djela, kao što su: teški slučajevi razbojništva, trgovina drogom ili ljudima, terorizam, ratni zločin, teški oblik ubistva, otmice, ucjene i organizovani krimina.

Ovakva osuđena lica su često dobro organizovana i povezana sa pojedincima u ustanovi u kojoj borave i kriminalnim licima van nje. Po dolasku na izdržavanje kazne oni nastoje da nastave sa takvim ponašanjem. Otuda je u zadnje vrijeme među tim licima registrovana nekoliko masovnih tuča, paljenja prostorija, kao i tuča koja je prerasla u demoliranje zatvorskih prostorija i pobunu.

Na osnovu rada i sagledavanja ove kategorije osuđenih lica, došli smo do saznanja da način njihovog organizovanja, uvezanost i djelovanje, pripada kategoriji izričito rizičnih lica koja su sklona izazivanju incidentnih situacija i ugrožavanju bezbjednosti drugih osuđenih lica, zatvorskih službenika i imovine, pa se KP ustanove kakve su sada u Republici Srpskoj, u kojima je kolektivni sistem izvršenja kazne zatvora, pokazuju neefikasnim i sa aspekta bezbjednosti nesigurnim.

Uvažavajući humane principe rada sa osuđenim licima, koja se sada primjenjuju u KPU Republike Srpske, i koji su zasnovani na najvišim standardima koje preporučuje Vijeće Evrope, a odgovara najvišim zatvorskim standardima u razvijenim zemljama Evrope i šire, mišljenja smo da oni nisu dovoljni i da zahtjevaju drugačiji pristup, organizaciju i sistem rada sa akcentom prije svega na bezbjednost.

Koristeći se iskustvima razvijenih evropskih zemalja u izvršenju kazne zatvora, koje su se već odavno susrele sa ovim problemom, i iskustvima zemalja nastala na području bivše Jugoslavije, sigurni smo da za rješavanje ovog problema, za efikasniji i kvalitetni rad sa osuđenim licima u KPU Republike Srpske, se ukazala potreba izgradnje Odjeljenje sa maksimalnim obezbjeđenjem i

intenzivnim programom postupanja, koje bi bilo tehnički opremljeno svim neophodnim tehničkim sredstvima i pomagalicama i obezbijeđeno zatvorskom straže opremljenom najsavremenijom opremom.

Zbog toga problem nedostatka Odjeljenja sa maksimalnim obezbjeđenjem i intenzivnim programom postupanja u izvršenju krivičnih sankcija u Republici Srpskoj je već odavno sagledan, kao nešto bez čega se «ne može», nešto što je neophodno za uspješno provođenje adekvatnog tretmana visokorizičnih kategorija osuđenih lica.

KPZ Foča i Banjaluka, kao ustanove zatvorenog tipa, u kojima je Zakonom (čl.22 st.5) predviđeno formiranje ovakvog Odjeljenja, ne mogu uspješno provoditi tretman prema ovoj kategoriji osuđenika, a koja predstavljaju opasnost prema drugim osuđenim licima, imovini i zatvorskom osoblju.

Radi toga, Ministar pravde je donio odluku da se Odjeljenje sa maksimalnim obezbjeđenjem i intenzivnim programom postupanja izgradi u KPZ Foča u dijelu postojećeg objekta fabrike namještaja, koji će se adaptirati, dograditi i izdvojiti u posebnu konstruktivnu građevinsku cjelinu po svim standardima za ovakve namjene, sa osnovnim akcentom na njenu bezbjednost.

Za njegovu izgradnju su predviđena finansijska sredstva u iznosu od oko 500 000 KM, a do sada je ministarstvo izdvojilo i doznačilo Zavodu 45 000 KM. Roko izgradnje je kraja avgusta ove godine. Ovo Odjeljenje bi se gradilo potpuno fizički odvojeno od objekata u kojima se nalaze ostala osuđena lica.

Do sada je taj dio objekta, korisne površine 523 m², raspremljen i pripremljen za unutrašnju izgradnju posebnih prostorija, površine 11,5 m², svaka sa mokrim čvorom i WC, kao i prostorima za šetnju površine 640 m². Za Odjeljenje je izrađen idejni projekat na koji je ministarstvo dalo saglasnost. Odjeljenja je predviđeno da primi 30 visokorizičnih osuđenih lica, sa mogućnošću nadogradnje za još toliko prostorija.

Formiranje ovakvog Odjeljenja, opasne i rizične grupe osuđenih lica iz svih KPU Republike Srpske bile bi izdvojene iz ostale zatvorske populacije, što bi smanjilo mogućnost pobuna, pokušaja bjekstva i masovnije nediscipline u istim, rasturanja droge i drugih nedozvoljenih sredstava unutar njih, kao i većeg negativnog uticaja na druge zatvorenike.

Izgradnjom ovakvog Odjeljenja stvorili bi se uslovi za normalniji i sveobuhvatniji rad stručnih lica sa kategorijama osuđenih lica u kolektivnom sistemu izvršenja kazne zatvora.

- Informacija o mjerama koje se poduzimaju da se maloljetna lica na izdržavanju kazne zatvora ne smještaju zajedno sa odraslim osuđenicima -

Član 14 stav 4. Zakona o izvršenju krivičnih i prekršajnih sankcija Republike Srpske («Službeni glasnik RS» br.: 64/01 i 24/04) propisuje da „maloljetna lica izdržavaju kaznu zatvora, u pravilu, odvojeno od punoljetnih lica“, a članom 326 stav 1. tačka. 1. istog zakona je regulisano, da će se do osnivanja i početka rada kazneno–popravne ustanove za izvršenje kazne maloljetničkog zatvora, ova sankcija izvršavati u KPZ u Foči.

Trenutno, u okviru ovog Zavoda ne postoji posebno Odjeljenje za izdržavanje kazne maloljetničkog zatvora, tj. ta lica kaznu maloljetničkog zatvora izdržavaju zajedno sa punoljetnim osuđenim licima, što je u svojoj Izjavi konstatovala g. Renate Kiker.

Sada u KPZ Foča kaznu maloljetničkog zatvora izdržavaju četiri lica muškog pola osuđena na kaznu maloljetničkog zatvora smješteni u prostorije Prijemno – otpusnog odjeljenja, ali su u slobodno vrijeme i za vrijeme rada izloženi raznim negativnim uticajima odraslih osuđenika.

Zatvorski smještaj u Republici Srpskoj je tradicionalno građen u vidu spavaonica (paviljonski sistem gradnje i kasarnski smještaj). Taj sistem gradnje stvara veliki problem kod prilagođavanja Evropskim zatvorskim pravilima koja zahtijevaju da se „ mladim zatvorenicima trebju omogućiti uslovi koji će ih, koliko je moguće, zaštititi od štetnih uticaja, i osigurati im

potrebno, svojstveno njihovoj dobi“. Član 28 CPT pravila kaže da „, svi maloljetnici lišeni slobode moraju biti držani u popravnim domovima koji su posebno projektovani za osobe tog životnog uzrasta, te koje nude režim oblikovan prema njihovim potrebama“.

Sadašnji smještajni kapaciteti, za izdržavanje kazne zatvora u KPU Republike Srpske, su popunjeni sa oko 95 %, što znači da, trenutno, Ministarstvo pravde nije u mogućnosti da obezbijedi posebnu Ustanovu, a ni posebno Odeljenje, za smještaj lica osuđenih na kaznu maloljetničkog zatvora u skladu sa navedenim međunarodnim standardima.

U svojim inspekcijskim izvještajima, inspektori ministarstva pravde, pri kontroli KPZ Foča, a time i izdržavanje kazne maloljetničkog zatvora, konstatovali su da su prostorije u kojim borave lica na izdržavanju kazne maloljetničkog zatvora neuslovne, uz prijedlog da se iznađu i ulože sredstva u razvoj posebnog Odeljenja unutar kojeg bi se omogućilo odvajanje ove osuđeničke populacije od ostalih osuđenika. Prisutan je problem, da u okviru KPZ Foča ne postoje prostori za izgradnju posebnog Odeljenja za smještaj ove kategorije osuđenih lica, pa ta rješenja treba tražiti u okviru drugih kazneno-popravnih ustanova Republike Srpske.

Takođe, treba apostrofirati, da dvije trećine KPU Republike Srpske, među kojima i KPZ Foča, rade u istim objektima kao i prije rata, koji su u dosta skromnom stanju, mnogi dezasirani u toku rata, pa je bila neophodna njihova adaptacija, prije svega objekata osuđeničkog standarda (poboljšanje uslova smještaja lica lišenih slobode) i tekuće održavanje objekata.

Izgradnja novih i adaptacija postojećih prostora, u KPU Republike Srpske, je nužna kako bi se stvorili uslovi za rad i smještaj lica lišenih slobode tokom boravka u ustanovi, a posebno za lica osuđena na kaznu maloljetničkog zatvora. Ta izgradnja je limitirana skromnim materijalnim sredstvima koja se obezbjeđuju iz Budžeta Republike Srpske, a dijelom i iz vlastitih sredstava KPU.

Zbog toga, je 26.04.2007. godne Ministarstvo pravde Vladi Republike Srpske dostavilo Informaciju o aktuelnim pitanjima funkcionisanja kazneno-popravnih ustanova Republike Srpske u kojima su istaknuti uslovi u kojima se izvršava kazna zatvora i mjera pritvora, sa posebnim akcentom na rešavanje zakonskog smještaja lica osuđenih na kaznu maloljetničkog zatvora kao i primjedbama koje nam je po tom pitanju uputili delegacija CPT-a, i koji su dovoljni da se shvati ozbiljnost situacije u kojoj se nalaze KPU. U cilju poboljšanja uslova smještaja lica lišenih slobode i podizanja izvršenja kazne zatvora na viši nivo, pored ostalih mjera, predloženo je da se u okviru adaptacije i izgradnje objekata za izvršenje kazne zatvora planira izgradnja posebnog Odeljenja za izdržavanje kazne maloljetničkog zatvora na novodobijenim lokacijama – bivšim vojnim kasarnama - u Okružnom zatvoru Doboj (Šavarlije) ili Okružnom zatvoru Bijeljina (Patkovača).

-Ministarstvo rada i socijalne politike Federacije BiH-

Razmatrajući komentare i preporuke CTP-a koji se odnosi na zbrinjavanje korisnika u ustanovama socijalne zaštite na području Federacije BiH, konkretno ustanove za zbrinjavanje osoba sa posebnim potrebama »Drin« Fojnica, dajemo slijedeće izjašnjenje:

- Pozitivan komentar Komisije CTP-a, da ne postoji fizičko zlostavljanje štičenika od strane osoblja i da postoji brižan odnos između štičenika i osoblja, veoma je bitan za funkcioniranje ove kao i drugih ustanova socijalne zaštite za zbrinjavanje osoba sa posebnim potrebama, na području Federacije BiH. Na ovaj način pružena je puna satisfakcija uposlenicima ovih ustanova koji su iste održali u funkciji tokom ratnog i poratnog perioda svojim nesebičnim zalaganjem.

- Ujedno uvažavamo preporuku koja se odnosi na potrebu da svi štićenici smješteni u ustanove socijalne zaštite trebaju uživati individualizirani terapijski pristup u životnim i obrazovnim ustanovama, posebno projektovanim za njihovu starosnu grupu, što se posebno odnosi na djecu.

U tom smislu Federalno ministarstvo rada i socijalne politike u duhu dostizanja regionalnih i međunarodnih standarda i potrebnih reformi u institucionalnom smještaju u Federaciji BiH, u saradnji sa sa ustanovama socijalne zaštite, u narednom prirodu, ima za cilj unaprijediti sve oblike institucionalnog zbrinjavanja i istovremeno stvoriti pretpostavke za unapređenje vaninstitucionalnih oblika zbrinjavanja.

U sklopu zacrtanih reformskih programa u sferi socijalnog sektora, ovo ministarstvo u budućnosti preferira razvoj alternativnih modela zbrinjavanja i drugih u svijetu prihvaćenih savremenih modela zaštite socijalno ugroženih kategorija, konkretno u ovom slučaju lica sa posebnim potrebama. Ovo se prije svega odnosi na potrebu pružanja materijalne, stručne i savjetodavne podrške porodicama i pružanje potpore lokalnoj zajednici, kako bi se kroz smještaj ove ranjive kategorije u dnevne, poludnevne boravke, zaštitne radionice, rehabilitacione centre, centre za odgoj, obrazovanje i druge alternativne oblike obezbjedilo poštivanje osnovnih ljudskih prava, kao i dječijih prava zagarantovanih Konvencijom o pravima djeteta UN.

Ovi modeli usmjereni su na potrebe korisnika i bazirani su na zbrinjavanju u porodici i lokalnoj zajednici, što poboljšava i doprinosi kvalitetnijem životu korisnika i ubrzava proces reforme socijalne zaštite u cjelini i doprinosi deinstitucionalizaciji ustanova za zbrinjavanje osoba sa posebnim potrebama.

Trajno opredjeljenje ovog ministarstva je, da se politika i reforme koje se provode, kreću u pravcu postepenog ukidanja institucionalnog zbrinjavanja i preferiraju drugi, prihvaćeni, alternativni modeli zbrinjavanja u lokalnoj zajednici i porodici. Na ovaj način bi se izvršila lakša integracija osoba sa posebnim potrebama u lokalnu zajednicu i prevazišao u svijetu zastarjeli institucionalni sistem zbrinjavanja u velikim azilantskim centrima.

- Ujedno cijenimo da je utemeljen komentar koji se odnosi na nedostatak odjeljenskog i drugog terapijskog osoblja kao i postojanje potrebe za kontinuiranom edukacijom svih zaposlenih.

U tom pogledu ovo ministarstvo je pokrenulo aktivnosti vezane za izradu normativa i standarda za rad ustanova socijalne zaštite u skladu sa međunarodnim standardima.

- Što se tiče komentara Komisije koja je ustanovila da je neprihvatljivo da se za dva štićenika u Zavodu »Drin« koriste lanci i katanaci za fiksiranje, te da je potrebno iznaći alternativno rješenje, ovo ministarstvo je tražilo od ustanove »Drin« da se hitno poduzmu potrebne radnje i iznađe alternativno rješenje za nadzor ovih štićenika.

- Delegacija je iznijela zabrinutost odsustva učešća zakonskih staratelja štićenika, te odsustvo nezavisne revizije.

U skladu sa Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom FBiH, Centar za socijalni rad kao organ starateljstva dužan je radi brige, zaštite, liječenja fizičkog ili mentalnog zdravlja lica zbrinutog u ustanovu, da prati njegov tretman u toj ustanovi.

U tom smislu ovo ministarstvo će po pravu nadzora poduzeti aktivnosti da se ove obaveze organa starateljstva izvršavaju u punoj mjeri, te će sa svoje strane organizovati nezavisnu reviziju sprovođenja tih aktivnosti.

- Što se tiče utemeljene preporuke koja se odnosi na potrebu zakonskog okvira kojim se urađuje pitanje ustanova socijalne zaštite za zbrinjavanje osoba sa posebnim potrebama, informiramo Vas da su u toku aktivnosti donošenja zakona o preuzimanju prava osnivača nad ustanovama socijalne zaštite u Federaciji BiH. U tom smislu je dogovoreno da se Nacrt zakona o preuzimanju prava osnivača nad ustanovama socijalne zaštite u Federaciji BiH uputi ponovo u parlamentarnu proceduru i da Parlament FBiH preuzme pravo i obaveze osnivača nad ovim ustanovama socijalne zaštite.

- Ustanovama socijalne zaštite je ukazano od strane ovog ministarstva na preporuku Komisije u vezi potrebe pokretanja interne istrage kao i nezavisne eksterne istrage prilikom iznenadne smrti osoba koje borave u ustanovam socijalne zaštite, te potrebu primjene svih zakonom predviđenih mjera ukoliko se radi o ovakvim situacijama.

- Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine -

Evropski sud za ljudska prava u Strazburu, donio je Odluku broj App-11123/04, u predmetu Fikret Hadžić protiv Bosne i Hercegovine, kojom se Bosna i Hercegovine, kroz zaključivanje prijateljske nagodbe, obavezala da Fikret Hadžić i ostali osuđenici-pacijenti prema kojima je izrečena mjera obaveznog psihijatrijskog liječenja, moraju biti izmješteni u odgovarajući objekat u Bosni i

Hercegovini, najkasnije do 30.12.2005. godine.

U cilju implementacije navedene odluke Evropskog suda za ljudska prava, Ministarstvo pravde BiH je do sada preduzelo slijedeće aktivnosti:

1. U skladu sa zaključcima Savjeta ministara, usvojenih na 106. sjednici Savjeta ministara, održanoj 02.02.2006. godine, Ministarstvo pravde BiH je formiralo interresornu grupu sastavljenu od predstavnika: državnog i entitetskih ministarstava pravde, predstavnika Pravosudne komisije Brčko Distrikta, Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice, Ministarstva finansija i trezora i entitetskih organa nadležnih za socijalnu zaštitu, koja grupa je sačinila izvještaj i dostavila prijedlog zaključaka Savjetu ministara, koji su u najvećem dijelu prihvaćeni, tako da je, kao rezultat tih aktivnosti, došlo i do zaključivanja Memoranduma o razumijevanju i pravnoj pomoći i službenoj saradnji u oblasti izvršenja mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja izrečenih u krivičnom postupku pred sudovima na teritoriji Bosne i Hercegovine, između Ministarstva pravde BiH, Federalnog ministarstva pravde, Ministarstva pravde Republike Srpske i Pravosudne komisije Brčko Distrikta („Službeni glasnik BiH“, broj: 44/06).

U tački 4. Memoranduma predviđeno je da će se sve izrečene mjere bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja od strane bilo kojeg suda u BiH izvršavati u Psihijatrijskoj bolnici u „Podromanija“ u Sokocu.

2. Savjet ministara je na 122. sjednici, održanoj 05. jula 2006. godine, donio Odluku o prihvatanju navedenog Memoranduma.

Ovom odlukom, pored ostalih pitanja, kao što su imenovanje Nadzornog odbora i obezbjeđenje sredstava za sanaciju Psihijatrijske klinike „Podromanije“ Sokolac, te troškova izvršenja mjere bezbjednosti je regulisano u članu 5. odluke, da se za realizaciju ove odluke zadužuje Ministarstvo pravde BiH i Ministarstvo finansija i trezora BiH.

3. Nakon toga, Savjet ministara je, također, na bazi Memoranduma o razumijevanju, na 125. sjednici održanoj 27. jula 2006. godine, donio slijedeće odluke:

- Odluku o formiranju jedinice za implementaciju projekta sanacije Psihijatrijske klinike „Podromanija“ Sokolac, kojom su utvrđeni zadaci jedinice, sastav, finansiranje, rukovođenje jedinicom, izvještavanje o radu i prestanak sa radom;
- Odluku da se za koordinatore realizacije Projekta sanacije Psihijatrijske klinike „Podromanija“ Sokolac, imenuje g-dina Slobodana Ećimovića;
- Odluku o obezbjeđenju inicijalnih sredstava za početak realizacije Projekta sanacije Psihijatrijske klinike „Podromanija“ Sokolac;
- Odluku o imenovanju Nadzornog odbora za kontrolu uloženi sredstava za sanaciju Psihijatrijske klinike „Podromanija“ Sokolac.

4. Dana 08. juna 2006. godine zaključen je Ugovor između Ministarstva pravde BiH, Federalnog ministarstva pravde, Ministarstva pravde Republike Srpske, Pravosudne komisije Brčko Distrikta BiH, o naknadi troškova obaveznog psihijatrijskog liječenja izrečenih u krivičnom postupku od

strane Suda BiH, sudova Federacije BiH, sudova Republike Srpske i sudova Brčko Distrikta BiH.

5. Od strane Kliničkog centra u Sarajevu pribavili smo podatke o cijeni koštanja bolesničkog dana na Psihijatrijskoj klinici KC u Sarajevu, a u cilju efikasnije realizacije gore navedenog Ugovora o troškovima. S obzirom da cijena dnevnih troškova izvršenja mjere bezbjednosti, koja je utvrđena u visini od 34,00 KM kako je predviđeno članom 4. Ugovora, nije prihvatljiva za Upravu Psihijatrijske klinike u Sokocu, što se vidi iz dopisa broj: 01-4022-1/06 od 26.06.2006. godine, koji je upućen Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike Sarajevo, pa je na bazi dostavljenih podataka potrebno utvrditi novu realnu cijenu koštanja i u tom pogledu izmijeniti član 4. Ugovora.

6. Od strane Psihijatrijske klinike u Sokocu, aktom broj: 013544-1/06 od 14.09.2006. godine, dostavljena nam je informacija o smještajnim kapacitetima, uslovima, kadrovskoj i tehničkoj osposobljenosti te ustanove, kao i o broju pacijenata u Sudskom psihijatrijskom odjeljenju Psihijatrijske klinike u Sokocu. Iz ove informacije vidljivo je da ta ustanova trenutno nije u situaciji da prihvati lica na zbrinjavanje koja se sada nalaze na Psihijatrijskom odjeljenju KPZ Zenica.

7. Rješenjem ministra pravde BiH, imenovana je Komisija za primopredaju objekta bivše bolnice GŠ VRS, između VMC Sokolac i Ministarstva pravde BiH, koji je u vezi s tim, upućen zahtjev Ministarstvu odbrane BiH, radi izdavanja naredbe o iseljavanju i određivanju termina za obavljanje primopredaje.

Od strane koordinatora za Projekat sanacije objekta Psihijatrijske klinike „Podromanija“ Sokolac, upoznati smo da je urađena projektna dokumentacija, te da su u toku aktivnosti oko raspisivanja tendera za izvođača radova.

8. Imajući u vidu predmetne obaveze, Ministarstvo pravde BiH je zakazalo sastanak 16.04.2007. godine u prostorijama Opštine Sokolac na koji su pozvani svi relevantni predstavnici entitetskih ministarstava u cilju sagledavanja imovinsko-pravnih odnosa vezanih za budući projekat i objekat koji se nalazi na području navedene opštine i rješavanja pitanja budućeg titulara navedenog objekta, od čijeg rješenja zavisi da li će se projekat izgradnje Psihijatrijske klinike voditi na nivou BiH ili na nivou entiteta.

9. U tom pravcu dostavljena je i Informacija Ministarstva pravde BiH od 23.04.2007. godine svim učesnicima sastanka i posebno zatražena povratna informacija od Ministarstva pravde RS, Ministarstva zdravlja RS, načelnika opštine Sokolac, da preko Vlade Republike Srpske obavijeste ovo ministarstvo da li žele navedeni objekat prenijeti u vlasništvo BiH, kako bi bilo omogućeno vođenje navedenog projekta na nivou BiH ili navedenu imovinu namjeravaju zadržati na nivou entiteta čime bi, u takvim okolnostima, Ministarstvo zdravlja i Ministarstvo pravde RS mogli biti budući nosioci projekta izgradnje psihijatrijske klinike;

10. Zvanični izvještaj delegacije Evropskog komiteta uručen je učesnicima sastanka, dana 26.04.2007. godine, koji je održan u Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH;

11. Imajući u vidu navode dostavljane Izjave šefa delegacije Evropskog komiteta, Ministarstvo pravde BiH je dana 09.05.2007. godine dostavilo zahtjeve Federalnom ministarstvu pravde i Ministarstvu pravde RS, naglašavajući njihove obaveze za dostavljanje izvještaja u pogledu uočenih nepravilnosti ili primjedbi navedenih u Izjavi, kao i tom prilikom zatražili da se osim delegaciji Evropskog komiteta traženi izvještaj dostavi i Ministarstvu pravde BiH, sa rokom do 25.05.2007. godine, obzirom da je krajnji rok dostavljanja izvještaja 31.05.2007. godine;

12. Također, dana 09.05.2007. godine Ministarstvo pravde BiH poslalo je Izjavu šefa delegacije Evropskog komiteta, sa dopisom, Ministarstvu sigurnosti BiH, naglašavajući posebno na obaveze entitetskih policijskih struktura u davanju odgovora na uočene primjedbe ili nedostatke ili neprimjerena ponašanja policijskih organa i tražeći koordinaciju Ministarstva sigurnosti BiH u izvršenju gore navedenih obaveza;

13. Ministarstvo pravde BiH je dana 09.05.2007. godine dostavilo Izvještaj o aktivnostima ovog ministarstva, vezanu za projekat moguće izgradnje psihijatrijske klinike i isti dostavili Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice, u cilju daljeg kompletiranja svih izvještaja od strane navedenog ministarstva i dostavljanja istog delegaciji Evropskog komiteta;

14. Do dana sačinjavanja ove informacije Ministarstvu pravde BiH još uvijek nije dostavljen zvaničan odgovor nadležnih ministarstava Republike Srpske u pogledu rješavanja imovinsko-pravnog pitanja, odnosno pitanja vlasništva i titulara na objektu koji se nalazi na području opštine Sokolac, iz kojeg razloga je od strane Ministarstva pravde BiH upućena urgencija za dostavljanje traženog odgovora najdalje do 30.05.2007. godine.

Iz prednje informacije proizilazi da je Ministarstvo pravde BiH ispunilo sve svoje obaveze koje su proizilazile iz Izjave šefa delegacije Evropskog komiteta i da je preostala samo obaveza da se Evropski komitet dodatno obavijesti o zauzetom stavu i odluci Vlade Republike Srpske vezano za imovinsko-pravne odnose u pogledu predmetnog objekta.